

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**ÖZEL OKULLAR İLE DEVLET OKULLARINDA ÖĞRENİM
GÖREN 9-12 YAŞ GRUBU İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN,
REKREASYON FAALİYETLERİNDEN BEKLENTİLERİ VE
KATILIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet Fatih ŞAŞMAZ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Burhan ÇUMRALIGİL

HATAY-2019

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**ÖZEL OKULLAR İLE DEVLET OKULLARINDA ÖĞRENİM
GÖREN 9-12 YAŞ GRUBU İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN,
REKREASYON FAALİYETLERİNDEN BEKLENTİLERİ VE
KATILIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet Fatih ŞAŞMAZ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Burhan ÇUMRALIGİL

HATAY-2019

T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**ÖZEL OKULLAR İLE DEVLET OKULLARINDA ÖĞRENİM
GÖREN 9-12 YAŞ GRUBU İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN,
REKREASYON FAALİYETLERİNDEN BEKLENTİLERİ VE
KATILIMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Mehmet Fatih ŞAŞMAZ

Bu tez aşağıda isimleri yazılı tez jürisi tarafından 12/07/2019 tarihinde sözlü olarak yapılan tez savunma sınavında oy birliği ile kabul edilmiştir.

Tez Jürisi:

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Mehmet KILIÇ.....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Burhan ÇUMRALIĞİL.....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Mahmut GÜLLE.....

Bu tez, Enstitümüz Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında hazırlanmıştır.

Prof. Dr. İbrahim Halil ÇERÇİ
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Bilindiği üzere artan nüfus ve gelişen teknoloji, maalesef sosyal yaşamı ve buna bağlı olarak sosyal gelişimi, hareket kısıtlılığının beraberinde fiziksel gelişimi olumsuz etkilemektedir. Literatüre bakıldığında; her açıdan sağlıklı bireylerin yetiştirilmesi için özellikle çocuk yaşlarda nitelikli, yararlı ve kalıcı bir yaşam şekli oluşturabilmenin önemi vurgulanmaktadır. Önemi vurgulanan bu durumun eğitim, öğretim ve öğrenim süreçleri boyunca üzerinde titizlikle durulması, plan ve projelerin özenle yapılması da önem arz etmektedir. Bu konu ile ilgili gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülkenin eğitim konusunda maddi ve manevi büyük yatırımlar yaptığı da görülmektedir. Hala günümüzde zaman, boş zaman, serbest zaman ve rekreasyon kavramları üzerinde derin araştırmalar yapılmaktadır. Gerek özel gerek devlet okullarında, milli eğitim müfredatlarını uygulama zorunluluğunun yanı sıra, olanaklar çerçevesinde farklı uygulamaların olduğu görülmektedir. Araştırmamızda bu farklılıkların olup olmadığı ve varsa neler olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu araştırma, bundan sonra aynı ya da benzer konularda yapılacak çalışmalara ışık tutması düşünülerek yapılmıştır.

Bu uzun ve meşakkatli çalışmamda ve diğer bilimsel çalışmalarında bilimsel düşünce disiplini içinde bilgi birikimi, tecrübe ve önerilerini esirgemeyen, sabırla ve anlayışla bana zaman ayırıp yardımlarını sunan danışmanım, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretim Elemanlarından sayın Dr. Öğr. Üyesi Burhan ÇUMRALIGİL'e teşekkürü bir borç bilirim.

Yüksek lisans eğitimi almama ve akademik kariyerimin devam etmesine teşvik eden, her zaman desteklerini hissettiren ve hiçbir yardımı esirgemeyen hocalarım Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretim Elemanlarından sayın Doç. Dr. Yaşar SALCI ve sayın Doç. Dr. Alper ASLAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Yoğun çalışmaları arasında bile yardımlarını esirgemeyip veri analiz, istatistik ve tablo yapımlarında emekleri büyük olan Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretim Elemanlarından Dr. Öğr. Üyesi Ümit Doğan ÜSTÜN'e ve Dr. Öğr. Üyesi Bilal BİÇER'e tek tek teşekkür ederim.

Kaynak araştırması ve tez yazımında katkısı olan Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğretim Elemanlarından Dr. Öğr. Üyesi Mahmut GÜLLE'ye teşekkür ederim.

Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda çalışmış ve hâlen çalışmakta olan tüm meslektaşlarıma tek tek teşekkür ederken, her zaman her konuda yanımda olan yaşam kaynaklarım sevgili eşim Sevilay ŞAŞMAZ, oğlum Ege ŞAŞMAZ ve kızım Ada ŞAŞMAZ'a gönülden teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

Kabul ve Onay	II
ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR	III
İÇİNDEKİLER	V
ŞEKİLLER DİZİNİ	VII
ÇİZELGELER DİZİNİ	VIII
ÖZET	X
ABSTRACT	XI
1.GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	3
1.2. Araştırmanın Problem Durumu	3
1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. Zaman.....	6
2.2. Boş Zaman.....	8
2.2.1. Boş Zamana İlişkin Tanımlar	9
2.2.2. Boş Zamanı Tanımlayan Görüşlerin Odak Noktaları.....	11
2.2.3. Boş Zamanı Değerlendirme Fonksiyonları	12
2.2.4. Boş Zaman Hakkı.....	13
2.2.5. Boş Zamana Katılımı Etkileyen Faktörler	15
2.2.5.1. Sosyal Faktörler	15
2.2.5.2. Sınıf Farklılığı	17
2.2.5.3. Ekonomik Faktörler	17
2.2.5.4. Yaş ve Cinsiyet	18
2.3. Rekreasyon.....	18
2.3.1. Rekreasyonun Özellikleri.....	19
2.3.2. Rekreasyon Etkinliklerinin Sınıflandırılması.....	21
2.3.3. Rekreasyon İhtiyacı.....	25
2.3.4. Kişisel Yönden Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri.....	28

2.3.5. Toplumsal Yönden Rekreyasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri.....	30
2.4. Spor	32
2.4.1. Rekreasyon ve Spor.....	33
2.4.2. Çocuk ve Spor.....	35
2.4.2.1. Çocuk ve Spora Katılım	36
2.4.3. Fiziksel Aktivite.....	38
2.4.3.1. Fiziksel Aktivite ve Egzersiz.....	39
2.4.3.2. Düzenli Fiziksel Aktivitenin Sağlık, Sosyolojik ve Psikolojik Yararları.....	40
2.5. Okul ve Rekreasyon	41
3. GEREÇ ve YÖNTEM.....	43
3.1. Evren ve Örneklem.....	43
3.2. Veri Toplama Araçları	43
3.3. Verilerin Toplanması.....	44
3.4. Verilerin Analizi.....	44
4. BULGULAR	45
5. TARTIŞMA	59
6. SONUÇ.....	64
7. KAYNAKLAR	65
EKLER.....	69
EK 1: Anket Formu	69
EK 2: Etik Kurul Raporu.....	72
ÖZGEÇMİŞ.....	74

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1.1. Zaman Tipleri ve Kullanılma Şekilleri.....	6
Şekil 2.3.3.1 Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi.....	26

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 4.1. Okul Türüne Göre Cinsiyet Dağılımı	45
Çizelge 4.2. Okul Türüne Göre Yaşların Dağılımı	45
Çizelge 4.3. Sınıf Dağılımının Okul Türüne Göre Dağılımı	46
Çizelge 4.4. Anne Eğitim Durumunun Okul Türüne Göre Dağılımı.....	46
Çizelge 4.5. Baba Eğitim Durumunun Okul Türüne Göre Dağılımı	47
Çizelge 4.6. Okul Türüne Göre Masrafların Karşılandığı Kaynakların Dağılımı	47
Çizelge 4.7. Okul Türüne Göre İkamet Yerleri Dağılımı	48
Çizelge 4.8. Katılımcıların Boş Zamanlarında Daha Çok Hangi Etkinliklere Katıldıklarının Dağılımı	48
Çizelge 4.9. Katılımcıların Boş Zaman Faaliyetleri İçin Günde Ortalama Kaç Saat Ayrıldığıının Dağılımı.....	49
Çizelge 4.10. Okullarda Rekreasyon Amaçlı Merkez Olup Olmadığının Dağılımı	49
Çizelge 4.11. Okullarda Rekreasyon Alanlarının Yeterli Bulunup Bulunmadığının Dağılımı.....	50
Çizelge 4.12. Okullarda Boş Zaman Faaliyetlerinin Yeterli Bulunup Bulunmadığının Dağılımı	50
Çizelge 4.13. Öğrencilerin Okullarda Düzenlenmesini İstedikleri Rekreasyon Faaliyetlerinin Dağılımı	51
Çizelge 4.14. Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılım Amaçları.....	52
Çizelge 4.15. Öğrencilerin Çeşitli Sebeplerden Dolayı Katılamadıkları Faaliyetlerin Dağılımı	53
Çizelge 4.16. Öğrencilerin Faaliyetlere Katılamama Nedenlerinin Dağılımı.....	53
Çizelge 4.17. Öğrencilerin Sporla Hangi Düzeyde İlgilenildiklerinin Dağılımı	54
Çizelge 4.18. Öğrencilerin Düzenli Spor Yapıp Yapmama Durumlarının Dağılımı.....	54
Çizelge 4.19. Okul Türüne Göre Yakından İlgilenilen Spor Branşlarının Dağılımı	55
Çizelge 4.20. Okul Türüne Göre Ailelerde Düzenli Spor Yapanların Dağılımları.....	56

Çizelge 4.21. Katılımcıların Sporla İlgilenme Amaçları	56
Çizelge 4.22. Katılımcıların Okullarında Yeterli Düzeyde Spor Yapma İmkânı Bulunup Bulunmadığının Dağılımı	57
Çizelge 4.23. Katılımcıların Okullarındaki Spor Tesislerini Yeterli Bulup Bulmadıklarının Dağılımı	57
Çizelge 4.24. Katılımcıların Okullarında Hangi Tür Spor Organizasyonlarının Düzenlenmesini İstediklerinin Dağılımı	58
Çizelge 4.25. Katılımcıların Okullardaki Daha Çok Hangi Spor Tesislerinden Faydalandıklarının Dağılımı	58

ÖZET

Özel ve Devlet Okullarında Öğrenim Gören 9-12 Yaş Grubu İlköğretim Öğrencilerinin, Rekreasyon Faaliyetlerinden Beklentileri ve Katılımlarının Değerlendirilmesi

Bu çalışma, Özel ve Devlet Okullarında öğrenim hayatına devam eden 9-12 yaş grubu ilköğretim öğrencilerinin, rekreasyon faaliyetlerinden beklentileri ve katılımlarının değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır.

Çalışmada 1759 ilköğretim öğrencisi gönüllü olarak yer almıştır. Katılımcılar Hatay İli Defne İlçesinde yer alan (3 Özel Okul ve 4 Devlet Okulu) ilköğretim okullarında öğrenim hayatına devam etmektedir ve tesadüfi yöntemle belirlenmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak Soyer (1997) tarafından geliştirilen ve Aydın (2004) tarafından gözden geçirilen “Boş Zaman Değerlendirme ve Beklenti” ölçeği revize edilerek kullanılmıştır. Ölçek çoktan seçmeli 25 sorudan oluşmaktadır. Verilerin değerlendirilmesinde IBM SPSS 20 Paket Program kullanılmış olup veriler Chi Square yöntemi ile çözümlenmiştir.

Çalışma bulgularına göre, yüksek eğitim düzeyine sahip anne ve babaların çocuklarını özel okula gönderme eğilimde oldukları, gerek devlet gerekse de özel okullara giden öğrencilerin boş zamanlarında en çok sportif etkinliklere katıldıkları, özel okula giden öğrencilerin okullardaki rekreatif alanları yeterli buldukları, ancak devlet okullarına gidenlerin yetersiz buldukları, hem özel hem de devlet okullarında düzenli spor yapanların çoğunlukta olduğu ve her iki okul türünde de futbol branşının en yüksek yüzdeyle uğraşıldığı, gerek özel gerek devlet okuluna gidenlerin ailelerinde düzenli spor yapanların sayısının yapmayanlara oranla fazla olduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Sonuç olarak rekreatif faaliyetler çocuklarda öz saygı ve özgüvenin gelişmesinde olumlu bir etkiye sahiptir. Dolayısıyla okulların rekreasyon faaliyetlerini öğrencilerin istek ve ihtiyaçları doğrultusunda planlamaları önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Rekreasyon, Spor, Boş Zaman, Okul türü

ABSTRACT

Evaluation of 9 - 12 Years Primary School Students Participations and Expectations from Recreational Activities Who Go to Private or Public Schools.

The aim of this study was to evaluate the participations and expectations for recreational activities of 9-12 years primary school students in both private and public schools.

In this study, 1759 elementary students participated voluntarily. The participants were randomly assigned from the students attending elementary schools in the province of Hatay Defne (3 private and 4 public schools). In the study, "Leisure Time Evaluation and Expectation" scale was used for data collection which was developed by Soyer (1997) and revised by Aydın (2004). The scale consists of 25 questions in multiple choice. Chi square analysis was used to determine the meaningful differences between the participants' answers to the questionnaire.

According to the study findings, parents with a higher education tend to send their children to private schools. Students who attend both state and private schools participate in the most sportive activities in their leisure time. The students who attend private schools find the recreational areas adequate in their schools, however, public schools students found it inadequate. The majority of those who exercise regularly tend to prefer playing football branch in both school types. The number of those who exercise regularly was higher than those who do not for both schools according to family members. As a result, recreational activities have a positive effect on the development of self-esteem and self-confidence in children. Therefore, it is important that curriculum managers of the schools need to plan their recreation activities in accordance with the wishes and needs of the students.

Keywords: Recreation, Sports, Leisure time, Type of schools

1.GİRİŞ

İnsan; yoğun çalışma yükü, rutin yaşam şekli ve olumsuz çevresel etkenler sebebiyle olumsuz yönde etkilenen bedenini ve ruh sağlığını düzeltmek, korumak ve bu olumlu hali sürdürmek zorundadır. Rekreasyona duyulan ihtiyaç, rekreasyon faaliyetlerinin kişisel ve toplumsal olarak sağladığı faydalardan ileri gelmektedir. Bireysel yönden fiziki sağlık gelişiminin yaratılması, ruh sağlığı kazandırılması, insanı sosyalleştirmesi, yaratıcılık, kişisel beceri ve yeteneğini geliştirmesi, çalışma başarısı ve iş verimine etkisi, ekonomik hareketlilik, insanı mutlu etmesi; toplumsal yönden ise toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlaması ve demokratik toplum yaratılması, rekreasyona duyulan ihtiyacın nedenlerinden bazılarını oluşturmaktadır (Karaküçük 2001).

Boş zaman olumlu kullanılırsa kişisel ve toplumsal gelişim; olumsuz kullanılırsa bunalım, verimsizlik, mutsuzluk gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır (Balcı 2003). Rekreatif etkinlikler, sundukları konudan (drama, tiyatro, spor kulüp çalışmaları vs.) bağımsız olarak bireylerin hayatına farklı şekillerde farklı dönemlerde katkıda bulunurlar (Köse 2013).

- Grup içinde paylaşımı destekler.
- Çocuğun kendini algılamasına olumlu yönde katkıda bulunur.
- Çocuğun kendi potansiyeli hakkında fikir sahibi olmasını sağlar.
- Birey olma, sorumluluk alma, karar verme, plan yapma gibi becerileri destekler.
- Çocuğun yaşı büyüdükçe de etkinliklerde oluşan alt kültürlerde kendi kimliğine ait bilgilerin sağlamasını yapmaya katkıda bulunur.

Çocuğun gelişiminde ders dışı faaliyetler ders içi etkinlikler kadar önemlidir. Bu tür etkinlikler, öğrencilerin formal öğretim süreci içerisinde öğrendiklerini pekiştiren, bu öğrenmelerin yaşamla ilişkili olduğunu gösteren ve kuramsal öğrenmelerin uygulamaya konulmasını sağlayan etkinliklerdir. Ders dışı etkinlikler, düzenli, sistemli, planlı bir şekilde belirlenir ve ders içi etkinliklerle paralel olarak uygulanırsa hem çocukların gelişimine büyük katkı sağlayacak hem de eğitim-öğretimin başarısını arttıracaktır (Köse 2013).

Rekreatif faaliyetler, insanın yaşamının her evresinde yaratıcı ve buluşçu gücünün ortaya çıkmasına ve bu gücün geliştirilmesine yardımcı olur. Buluşçu ve yaratıcı olmak her bireyin içinde gizli olan ve her insanda belli bir düzeyde var olan bir yetenektir. Rekreasyonun temel amaçlarından birisi de insanın mutluluğunu sağlamaktır. Günümüzde mutlu, sağlıklı ve çağdaş bir insan etrafına fayda sağlayan kişi olarak ele alınabilir. Bu kişi rekreatif etkinliklere katılarak günlük tek düze yaşantısına renk katmakta ve yaşantısını canlandırarak zenginleştirmektedir. Ayrıca rekreasyon etkinlikleri, sigara alkol gibi zararlı alışkanlıklardan uzak durma, sürekli faal bir yaşam tarzını benimseme, aile ve toplum ile uyum içinde olma gibi değerleri de kazandıran etkinliklerdir. Rekreasyon; aile, eğitim, din, hukuk, ekonomi gibi diğer toplumsal kurumlardan birisi olup evrensel, zorunlu ve önemlidir. Dinlenme, eğlenme ve keyif alma gibi bireyin yaşamında önemli olan bu kurumun içeriğini genellikle bilgilenme, sanat etkinlikleri ve hobisel davranışlar oluşturmaktadır. Kendi içinde dinlenme, uyuma, eğlenme, oyun oynama, herhangi bir spor branşı ile uğraşma, zevk duyma ise bilgilenme ve sanatsal etkinliklerde bulunma gibi alt kurumsallaşmaları kapsarken birer kültürleme olarak karşımıza çıkar.

Boş zaman faaliyetlerinin ortaya çıkış nedeni, yetişkinlerin boş zamanlarını değerlendirmeye ve bu yolla kendilerini geliştirmeye yönelik faaliyetler olsa da bu alanda uluslararası araştırmaların yapıldığı, bireylerin boş zamanlarını en iyi şekilde değerlendirerek daha kaliteli bir dünyaya katkıda bulunmasının sağlanmaya çalışıldığı bir konu olarak şekillenmiştir. Üzerinde çalışılan ve araştırılan rekreatif faaliyetlerin güncelliği ve önemi her geçen gün artarak devam etmektedir (Aydın 2004).

Bugün özel ve devlet okullarının işleyişine bakıldığında, özel okulların rekabete dayalı işler yaptığını görmemek mümkün değildir. Özel ve devlet okullarının, Milli Eğitim müfredatlarını ortak uygulamasının yanı sıra özel okulların gözle görülür biçimde ayrı uygulamalar yaptığı aşikârdır. Özel okullarda akademik çalışma, öğrenci ve velilerin boş zamanlarını en iyi şekilde değerlendirebilmeleri için imkânlar sağlama çabası görülmektedir.

Çağdaş eğitimde amaç tek tip insanın yaratılması değil birey odaklı bir yapıda eğitimin verilmesidir (Sevin ve Özil 2016).

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmanın amacı; ilköğretim düzeyinde eğitim veren devlet okulları ile özel okullar arasındaki öğrencilerin boş zamanlarını değerlendirmede tercih ettikleri rekreatif faaliyetler açısından, algılarının anlamlılık düzeyini ölçmektir. Bu çalışma, öğrencilerin rekreatif faaliyet anlamında, okullarının sundukları olanakların ve öğrencilerin beklentilerinin sportif boş zaman değerlendirme açısından hangi düzeyde olduğunu ortaya koymaktadır.

Çalışmada öğrencilerin beklenti içinde buldukları alanlar ve okulların farklı demografik değişkenlik içinde olması çalışmanın önemini artırmaktadır. Alana özgü bu tür çalışmaların fazla olmaması çalışmayı önemli kılmaktadır. Çalışmanın farklılık kazanmasına katkı sunan en önemli özelliğinden bir tanesi de araştırmacının çalışmaya öğrenciler açısından bakarak, öğrencilerin beklenti ve tercihlerinin önem kazandığı bir araştırmaya dönüşmesine olanak sağlamasıdır.

1.2. Araştırmanın Problem Durumu

Bu araştırmada “Özel Okullar ile Devlet Okullarında Öğrenim Gören 9-12 Yaş Grubu İlköğretim Öğrencilerinin, Rekreasyon Faaliyetlerinden Beklentileri ve Katılımlarının Değerlendirilmesi” amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın problem alt boyutları oluşturulmuştur.

Bu çerçevede çalışmanın problemlerine yönelik olarak, alt problemleri şu şekilde belirlenmiştir:

Özel Okullar ile Devlet Okullarında Öğrenim Gören 9-12 Yaş Grubu İlköğretim Öğrencilerinin, Rekreasyon Faaliyetlerinden Beklentileri ve Katılımlarının Değerlendirilmesi arasında;

- Cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Yaşlarına göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Sınıf durumlarına göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Aile eğitim durumlarına göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Okul durumlarına göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Masraflarının nereden karşıladıkları kaynaklara göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

- İkamet ettiği yerin durumlarına göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Boş zamanlarda katıldıkları etkinliklere göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Okul ortamında rekreasyon alanı olması durumuna göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Okul ortamında rekreasyon alanının yeterli görme durumuna göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Okuldaki boş zaman faaliyetlerine yönelik organizasyonları yeterlilik durumuna göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Okulun boş zaman faaliyetlerini arasındaki faaliyetlerin çeşitliliğine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Boş zaman faaliyetlerine katılma amaçlarına göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- İstedikleri halde katılamadıkları faaliyetlere göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- İstedikleri halde katılamadıkları faaliyetlerin nedenlerine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Sporla hangi düzeyde ilgilendikleri duruma göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Düzenli olarak spor yapma durumuna göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Ailede düzenli spor yapanlarının durumuna göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Okul ortamında düzenli spor yapma durumuna göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Okulda spor tesislerinin yeterli görme durumuna göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Okul ortamında düzenlenmesini istekleri sportif faaliyetlere göre anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Okul ortamında en çok kullanılan tesislerin durumuna göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın yürütülmesi sırasında, evren ve örneklem tespit edilirken elimizdeki mevcut maddi imkânlar ve zaman sınırlılığı nedeniyle karşılaşılan kaçınılmaz sınırlamalar aşağıda belirtilmiştir:

Araştırma için Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulundan 2016-14-02 numaralı onay alınmıştır. Bu araştırmanın evren ve rneklemine Hatay ilinde bulunan rastgele yöntemle seçilen 3 zel (TED Hatay Koleji, Hatay Doğa Koleji, Hatay Doğuş Koleji) ve 4 Devlet (Cemil şükrü olakoğlu İlköğretim Okulu, Sümerler Orta Okulu, ekmece şehit Türkmen İlköğretim Okulu, ekmece şehit Türkmen Orta Okulu) okulu oluşturmaktadır. Bu çalışmaya özel okullardan 753 ğrenci, devlet okullarından 1006 ğrenci gönüllü olarak katılmıştır. Gerek zaman gerekse maddi imkânlar ve izinlerin sınırlı olması evrenin tamamına ulaşılmadığı için sınırlandırılmıştır. Araştırmanın veri toplama safhasında anket tekniği dışında başka bir veri toplama tekniği kullanılmamıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Zaman

Zaman; hayattır ve zamanı boşa geçirmek, hayatı boşa geçirmek anlamına gelmektedir (Baltaş ve Baltaş 1987).

Zaman; insan yaşamının uzun veya kısa süreli, tekrarı imkânsız, başlangıcı ve sonu belli, saatle ölçülebilen bir bölümdür. Zaman genel olarak 3 bölümde incelenebilir. Zamana çeşitlilik ve kullanım durumlarına göre aşağıdaki şekilde bakılabilir: (Hacıoğlu ve Gökdeniz 1998).

Zaman Tipleri	Nasıl Kullanıldığı
Var olma ile ilgili zaman (biyolojik zaman)	Yemek, uyumak, vücut temizliği için kullanılır.
Çalışma, iş görme zamanı	Çalışarak kullanılır.
Boş zaman	Oyun, eğlence, dinlenme için kullanılır.

Şekil 2.1.1. Zaman Tipleri ve Kullanılma Şekilleri

Gelişmiş ülkelerde zamanın daha bilinçli kullanıldığını söylemek mümkündür. Zaman; gelişmiş ve gelişmemiş ülkeler ayırımını, farkını ortaya çıkaran en önemli durumlardan birisidir. Zamanın iyi değerlendirilmesi; kişinin kendine, toplumsal yaşamına, iş ve çalışma hayatına, eğlenmesine ve dinlenmesine ayırdığı zaman aralarında dengeyi iyi kurabilmesine, kullanabilmesine bağlıdır. Descartes, toplumların ileri veya geri zekâlı diye ayrılmayacağını, ülkelerin zenginlik ve gelişmişliklerinin zamanı planlayarak, daha iyi programlayarak çalışma ve dinlenmelerinden kaynaklandığını söylemiştir. Zamanın yanlış ve verimsiz kullanımından kaynaklanan rahatsızlıklar kişiyi ve dolayısıyla bütün toplumu etkilemektedir. Bu ise bedeni hastalıklardan bile daha tehlikeli olabilmektedir (Kılbaş 2001).

Zamanın başlıca özellikleri:

- Zaman ödünç alınamaz.
- Kiralanamaz.
- Satın alınamaz.

- Çoğaltılamaz.
- Depolanamaz.
- Tasarruf edilemez ve iyi değerlendirilemediğinde insanlarda stres yaratır (Hazar 2003).

Eşit bir şekilde paylaşılmasına rağmen tüm varlıklar zamanı farklı farklı algılayıp tüm varlıklarda zamana duyulan ihtiyacın önemi farklılık gösterebilmektedir. İnsanı ayrıcalıklı ve üstün kılan özelliklerinden biri de zamanı kullanmada yetki sahibi olmasıdır. Zamanı planlama ve yönetme becerisi, insanı diğer canlılardan ayıran ve üstün kılan özelliklerinden biridir. Öyle ki zaman, insanlar arasında bile çeşitli faktörlere bağlı olarak farklı algılanabilmektedir. Örneğin aynı sosyal statüye, aynı zamana sahip, homojen bir grup yöneticisi üzerinde Amerika Birleşik Devletlerin de yapılan bir araştırmada yöneticilerin sadece yüzde biri yeterli zamanının olduğunu geri kalan yüzde doksan dokuzu ise yeterli zamanın olmadığını, daha fazla zamana ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir (Karaküçük 1997).

Zaman, “objektif” ve “subjektif” olmak üzere iki şekilde tanımlanabilir. Objektif zaman, saatin gösterdiği zaman yani saatle ölçülebilen zamandır. Subjektif zaman ise algılanan zamandır. Kişi, saate bakmadan da olayda geçen süreyi kısa ya da uzun olarak algılayabilir, hissedebilir ve bu duruma göre kısa ya da uzun süre olarak nitelendirebilir. Objektif zaman, çok kesin birimlerle ölçülebilirken; subjektif zamanın anlaşılması güçtür. İnsanlar için “hissedilen zaman” çok önemlidir. Zamanı bu şekliyle insanlar kontrol edebilir. Diğer taraftan “saatin gösterdiği zaman”, akreple yelkovanın hareketleri olup sürekli akar gider. Kişiler hissettikleri zamanı kontrol edebildiklerinden en iyi şekilde kullanabilmektedir. Diğer taraftan objektif zaman için yapabilecekleri hiçbir şey yoktur (Sabuncuoğlu ve Tüz 2003). Kişiler, duygusal yoğunluk veya aşırı dikkatliken zamanı durmuş veya yokmuş gibi hissedebilir (Candaş 2002).

Çoğumuzun zamanı iyi işler yapabilmek için sınırlıdır. Aslında çok çalışmaktan ziyade, sınırlı olan bu zamanı verimli kullanmak gerekmektedir. İyi bir zaman yönetimi ile bu gerçekleştirilebilir. İyi bir zaman yönetimi konusunda inisiyatifi ele almak ilk ve en büyük adım olacaktır. Zamanın etkili ve verimli bir şekilde iyi kullanılabilmesi bir eğitim gerektirmekle birlikte kişilerin iş yaşamına, eğlenme ve dinlenmesine, biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçların giderilmesine ayırdığı zaman dilimleri arasındaki dengeyi iyi kurabilmesine bağlıdır. Kişinin başarılı olmasında, onun zaman anlayışı büyük önem arz

eder. Edinilen bilgi ve buna bağlı alışkanlıklar tüm zamanını verimli bir şekilde kullanmayı sağlayarak ferdin başarısında önemli bir şekilde rol oynayacaktır (Canan 1997).

Bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde, zaman olgusunun çok iyi anlaşılmadığı görülmektedir. İnsanımız kendi sağlığı için olumlu sonuçlar verebilecek herhangi bir spor organizasyonuna katılma konusunda teşvik edildiği halde buna pek vakit ayırmamaktadır. Bunun nedenleri araştırıldığında, insanlarımızın büyük bir kısmı zamanlarının yokluğundan, bu tür etkinliklere katılmadıklarını söylemektedirler. Bu söylemlerin doğruluğu tartışılır. Zaman yetersizliğinin yanı sıra düzenlenen bu organizasyonlara, fiziki yetersizlikler, sosyo-ekonomik yetersizlikler de eklenince, insanlar tarafından yeterli sayılabilecek bir mazeret bir bahane ortaya çıkacaktır (Karaküçük 1999).

Çeşitli bahanelerle sosyal ve sportif faaliyetlere katılmayan insanımız; kahvelerde, barlarda, diskolarda büyük kalabalıklar oluşturmaktadırlar. İnsanımızın buralarda bulunmaları zamanlarının olduğunu göstermektedir. Karşımıza çıkan bu sorunu gidermek için insanımıza zaman bilincini ve zaman planlamasını vermek gerekmektedir. İnsanlarımızın zamanı var fakat insanlarımızda bu zamanı olumlu bir şekilde planlama ve değerlendirme eksikliği görülmektedir. İnsanımızda bilinçli bir şekilde boş zaman değerlendirme anlayışı ve alışkanlıklarının gelişme göstermesi, ülkemizin de her alanda hızla kalkınmasına ve gelişmesine yardımcı olmaktadır (Karaküçük 1999).

Özetleyecek olursak zaman çok değerli bir kaynaktır. Zamanı kullanma ve zamana yaklaşımımız; başarı ya da başarısızlığımız arasındaki ibreyi belirleyecek, sağlıklı ya da gergin veya depresif biri olmamızı belirleyecektir (Smith 1998). Çalışma biçimimizi geliştirmenin anahtarı, zamanı nasıl kullanacağımızın bilincinde olmaktır. Bu açıdan insan zamanı iyi kullanırsa, yaşam kalitesini yükseltir ve diğer kaynaklar gibi kendisi ve amaçları için zamanı etkili bir biçimde değerlendirir ve harcayabilir (Güngörmüş 2007). Aslında görüldüğü gibi zaman vaktimizin ne kadar olduğu değil, içerisinde geçtiğimiz bu sürelerde ne veya neler yaptığımızdır (Mackenzie 1989).

2.2. Boş Zaman

Literatür incelendiğinde “Boş zaman” kavramının birçok tanımının olduğu görülmekle beraber, çok az uyumsuzlıklara rastlanmaktadır (Karaküçük 1995). Boş zaman; insanın zorunlulukları dışında, eğilim ve isteklerinin doğrultusunda, istediği şekilde

oyalanması, dinlenmesi, eğlenmesi ya da kendini geliştirmesi için hak ettiği zamandır (Karaküçük 1999).

Tezcan'a göre (1993) boş zaman: Kişinin kendisi ve başkaları için bütün zorunluluklardan veya bağlantılardan kurtulduğu ve kendi isteği ile seçeceği bir etkinlikle uğraşacağı zamandır. Tezcan boş zamanı, bireyin kesin olarak bağımsız ve özgür olacağı zaman, olarak tanımlamaktadır.

Demiray (1987)'a göre boş zaman: En basit anlamıyla dolu olmayan zaman dilimidir.

Boş zaman, tamamıyla isteğe bağlı bir uğraşı bütünlüğünü dile getirir. Bu uğraşı dinlenme, rahatlama, bilgi ve görgüsünü arttırma, psikolojik ve fizyolojik zevklerinde doyuma ulaşma, toplumsal hizmet katkısında bulunarak ahlaki inancın gereğini yerine getirme, yaratıcı yeteneklerini geliştirme biçiminde ve tüm bu faaliyetlerde herhangi bir çıkar amacı gütmemek üzere gerçekleştirilen uğraşlardır (Yetim 2000).

Uluslararası boş zaman etüt grubuna göre: Boş zaman etkinliği kişinin iş, aile, sosyal sorumlulukları yerine getirdikten sonra, bağımsız iradesiyle katılabileceği dinlenme, eğlenme, bilgi dağarcığını yükseltme ve becerisini arttırma, bir sosyal gruba gönüllü katılma gibi uğraşlar olarak tanımlamaktadır (Ergin 1973).

2.2.1. Boş Zamana İlişkin Tanımlar

A. Zaman Olarak Boş Zaman

- Boş zaman, bireyin para kazanmak amacıyla çalışmak zorunda olmadığı zamandır (Soule 1957).
- Boş zaman, bireyin yaşamını sürdürmek (uyumak, yemek yapmak, temizlik, vücut bakımı gibi) için yaptığı aktiviteler dışında kalan zamandır (Parker 1971).
- Boş zaman, bireyin özgürce seçim yapabildiği zamandır (Brightbill 1964'ten aktaran; Horner ve Swarbrooke 2005).

B. Aktivite Olarak Boş Zaman

- Boş zaman, zorunlu gereksinimlerin karşılanmadığı ve görece pasif veya planlı bir şekilde yapılan aktivitelerdir (Neumeyer ve Neumeyer 1958).
- Boş zaman, duygusal, pasif, aktif ve yaratıcı şekilde yapılan aktivitelerdir (Nash, 1960'den aktaran; Horner ve Swarbrooke 2005).

C. Ruh Hali Olarak Boş Zaman

- Boş zaman, bireyin sakince kendini dinlediği zamandır (Brightbill 1963).
- Boş zaman, bireyin zihinsel olarak temel zorunluluklarından kurtulma halidir (Nakhoda, 1961'den aktaran; Torkildsen 1992).

D. Bütünsel Bir Kavram Olarak Boş Zaman

- Boş zaman, rahatlama, eğlenme ve kişisel gelişimdir (Dumazedier 1967).
- Boş zaman, kültürlere bağlı olarak değişiklik gösteren zihinsel ve ruhsal bir tutumdur (Pieper 2009).

E. Yaşam Şekli Olarak Boş Zaman

- Boş zaman, yararlı (değerli) bir yaşam ve özgürlük fikrine sahip olmaktır (Goodale ve Godbey 1988).

F. Harcama Olarak Boş Zaman

- Boş zaman, bireyin daha fazla mal ve hizmet tüketiminde bulunmasına olanak tanıyan zamandır (Odabaşı 1999).
- Boş zaman, bireyin aktivitelere katılmak amacıyla mal ve hizmetlere harcama yapmasıyla ilgilidir (Grainger-Jones 2007).

G. Kişilik Olarak Boş Zaman

Boş zaman, bireyin kişiliğini ve benliğini ortaya çıkardığı zamandır (Mannell ve Kleiber 1997).

Boş zaman, çalışma hayatının dışına çıkabilme ve kişiyi yenileyen, hayat veren güçlere ulaşabilme kapasitesi olarak kabul edilmektedir. Bu tanımlar incelendiğinde boş zaman kavramının, üretken toplumlarda sosyal ve kültürel bir boyut kazandığını görmekteyiz, hâlbuki gelişmemiş, sağlıklı bir toplum yapısına sahip olmayan toplumlarda bu tanımlar, açık ve net olarak ifade edilmemiştir. Gelişmiş ülkeler zamanı iyi kullanmaktadırlar çünkü zamanı bilinçli olarak kullanmak, boş zamanın değerlendirilmesinde olumlu sonuç vermektedir. Çalışma hayatının çok yoğun olması, boş zamanın değerini anlamak için gereklidir. İş hayatı ile boş zaman arasında doğru bir orantı vardır. Zamanın büyük bir kısmını boş gezerek geçiren birinin, boş zaman kavramı ile bir ilişkisi yoktur. Böyle kişilerin toplumda bir değer ifade etmesi mümkün değildir. Bunun tersi olarak da çalışan insana ödül olarak boş zamanını çok iyi bir şekilde değerlendirebilmesi

için birden fazla seçenek sunulmalı, alternatifi olan seçenekler verilmeli ve tercih bireyin kendisine bırakılmalıdır. Bu anlayışla iş ve iş dışı yani çalışma dışı zaman aktiviteleri birbirini dengelemek durumunda olduğundan çalışma ve çalışma dışı zaman ilişkisi, toplumun sosyal ve kültürel yapısıyla oldukça yakından ilgilidir (Karaküçük 1995).

Boş zamanın değişik bakış açılarında beş ayrı tanımı yapılmaktadır. Bunlar (Kraus 1998):

Klasik Görüş: Boş zamanın çalışma zamanının tam tersi olduğunu, dinlenmenin, yenilenmenin çalışma için olmadığını savunmaktadır.

Sosyal Sınıfın Sembolü Olduğunu Savunan Görüş: Sosyal sınıfın sembolü olduğunu savunan görüş, boş zamanın, Avrupa'da Feodal dönem, Rönesans ve Endüstri çağında üst sınıfın kalitesinin işareti olduğunu ve boş zamanı kullanım haklarının kendilerinde olduğunu düşündüklerini anlatan görüştür.

Bir Aktivite Şekli Olduğunu Savunan Görüş: Aile ve topluma karşı yükümlülüklerden ayrı olarak, kişinin kendisinin rahatlaması, kendini eğlendirmesi, bilgisini arttırması, vb. aktiviteleri gerçekleştirdiği bir olgu olduğu savunulmaktadır.

Yükümlülük Dışı Zaman Olduğunu Savunan Görüş: Bu görüş boş zamanı, çalışma zamanı, iş ile ilgili işlerin gerçekleştirildiği zaman (seyahat, ders çalışma, sosyal sorumluluklar gibi) ve hayatımızın ana aktiviteleri olan yeme-içme, uyuma ya da kişisel bakım gibi aktivitelerini gerçekleştirdiğimiz zamanın dışında kalan zaman olarak görmektedir. Bu görüş en çok kabul gören ve kullanılan görüştür.

Var Olma Durumu – Var Olma Mevkii Olduğunu Savunan Görüş (Bütünsel bir bakış):Bu görüş, diğer görüşlerde belirtilen birçok elementi içerisinde barındırır. Boş zamanın, kişisel gelişime, memnuniyete ve öz zenginleşmeye yardımcı olan bir rolü olduğunu ve aktivitedeki fark edilen özgürlüğün önemine olan psikolojik yaklaşmayı savunmaktadır.

2.2.2. Boş Zamanı Tanımlayan Görüşlerin Odak Noktaları

Boş zaman, uzun süreli boş zamanlar ve kısa süreli boş zamanlar olarak iki grupta incelenebilir.

Uzun Süreli Boş Zamanlar:

- Çocukluk dönemi boş zamanları
- Yıllık izin boş zamanları
- Emeklilik dönemi boş zamanları

Kısa Süreli Boş Zamanlar:

- İş günü sonu (akşamüstü) boş zamanları
- Hafta sonları
- Kısa süreli tatiller (Hacıoğlu ve ark. 2015).

2.2.3. Boş Zamanı Değerlendirme Fonksiyonları

Sosyal, kültürel, ekonomik, aile, meslek, gelir, yerleşim yeri, yaş ve cinsiyet gibi pek çok faktöre bağlı olarak değişen boş zamanın üç temel fonksiyonu vardır (Karaküçük 1999).

- **Dinlenme Fonksiyonu:** Temel bir fonksiyondur. İş ile beraber oluşan stres, yorgunluk, gerilimleri atma, fiziksel gücü yeniden elde etme, yenilenme fonksiyonu.
- **Eğlenme Fonksiyonu:** Yarışmanın oyun zevkinden daha ağır olmadığı, can sıkıntısını ortadan kaldıran eğlenmeyi ve rahatlamayı ifade eden, bütün spor branşlarını veya diğer faaliyetleri ister hırslı ister pasif olsun günlük ihtiyaçlarının yer almadığı bazı etkinlik tiplerine katılım fırsatı verir (Brotherton 1989) . Zamanı hoş geçirmek, eğlenmek ve bazen de can sıkıntısından kurtulmak için değil ayrıca tasayı, merakı vb. gibi şeyleri gidermek için de yapmak anlamına gelmektedir (Foulquie 1994).
- **Gelişim Fonksiyonu:** İnsan düşüncesini, günlük eylemlerin monotonluğundan kurtaran, geniş bir sosyal zemin hazırlayan ve bireyin kişiliğini geliştirmesine eğilimli olan, menfaatçi olmayan faaliyetleri içerir (Karaküçük 1999).

Bireyin, boş zamanının gelişim fonksiyonu içerisinde duyarlılığını mükemmelleştirebileceği söylenebilir. Kişi kendine yeni bir yaşam planı oluşturarak kendine bir yaşam tarzı hazırlar. Böylece toplulukların zaman harcamakta kullandığı monoton, hep aynı şekilde zaman geçirme usullerinden kurtulabilir. Toplulukla hareket etmek zorunda bile kalsa kendi kişiliğinin gelişmesini göz önünde bulundurur. Kendini tamamiyle yığının, topluluğun içine bırakmaz fakat en önemlisi şahsi yaratıcılık ve ifade

usulleri elde ederek varlığının derinlerindeki güçleri geliştirerek ortaya çıkarma imkânını sağlayabilir (Hicter 1966).

Geleneksel mesleklerin kaybolduğu, üretim sisteminin değişip makineleşen günümüzde, insanların psikolojik ve sosyal sorunları derinleşmektedir. Bu huzursuzlukları giderebilecek ortamları, işten arta kalan zamanlarda bulabilmektedirler. Bu fonksiyonu, boş zaman üstlenmiştir (Bucher 1972).

2.2.4. Boş Zaman Hakkı

Orta çağ topluluklarında sınıf ayırımı görülmektedir. Boş zamanların soylular için bir hak olduğu düşüncesiyle çeşitli spor, eğlence ve sanat faaliyetlerinde kendini üstün gören bu sınıfın bu tür boş zaman faaliyetleri ile meşgul olduğu görülürken halk için söz konusu bile olmadığı görülmüştür (Özbydar 1983).

18. yüzyıl başlarına kadar durum böyle iken Lafarge 1883 yılında boş zaman kullanma haklarının, insan haklarından çok daha kutsal olduğunu savunmuş ve boş zamanlarda doyasıya eğlenmek, dinlenmek gerektiğini belirtmiştir (Lafarge 1993).

Günümüzde evrensel bir insan hakkı sayılan boş zaman (Abadan 1961) yüzyılımızın başında insanlar için bir tembellik ve savurganlık olarak görülmekteydi (Sağcan 1986). Toplumlardaki gelişmelere paralel olarak boş zamanlarda ve onun kullanılmasında çeşitli değişimler yaşandı (Karaküçük 1995).

İçinde bulunduğumuz çağda, sanayileşmiş ülkeler başta olmak üzere diğer gelişmekte olan ve geleneksel toplumlarda boş zaman bilincinin geliştiği görülmektedir. Çalışan kesimin daha fazla boş zamana ve bu boş zamanlarını özgürce kullanmak hakkına sahip olmak istediklerini bilmekteyiz. İnsanlar daha çok üretimin ve teknolojinin kendilerine sağladığı imkânların artarak devam etmesini ve bu imkânlarını çeşitli etkinliklerle geliştirmeyi istemektedirler. Günümüz koşulları, öncelikle gelişmiş ülke insanlarına bu hakkı tanımaktadır (Karaküçük 1995).

Boş zaman hakkının elde edilmesi ve genişletilerek devam ettirilmesi mahalli idarelerin, sendikaların ve hükümetlerin de savundukları politikaları içerisinde yer almaktadır. İnsan hakları evrensel bildirisinin 24. maddesi “Herkesin dinlenmeye, boş zamana, özellikle iş saatlerinin makul ölçüde sınıflandırılmasına ve belli dönemlerde ücretli tatillere hakkı vardır.” demektedir (Kapani 1991).

Ülkemizde, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda hükümetlerin beş yıllık kalkınma planlarında ve Yüksek Öğretim Kanunlarında, Türk halkının dinlenme ve dolayısıyla boş zaman hakkının olduğunu belirten yasaların yanı sıra aşağıdaki altıncı beş yıllık kalkınma planında açıkça üzerinde çalışılmış ve ortaya konulmuş olduğunu görüyoruz.

ALTINCI BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI 1990 – 1994

7. Boş Zamanların Değerlendirilmesi İlkeler ve Politikalar

851. Bireylerin iş saatleri dışında istekli olarak katıldıkları ve fiziki, sosyal, psikolojik ve zihni gelişime katkıda bulunan faaliyetlerin tamamını kapsayan boş zamanların değerlendirilmesi konusunda eğitici programlar düzenlenecek, tv, radyo, tanıtıcı broşür ve benzeri araçlar ile bilinçlendirme faaliyetlerinde bulunulacaktır.

852. Boş zaman faaliyetleri ile ilgili alan ve tesislerin planlanmasında uluslararası kriterlere uyulacak, kurulacak merkez ve parkların, vatandaşlar için rahat, güvenli, kolaylıkla ulaşılabilen merkezi yerlere ve yerleşim alanlarına dengeli bir şekilde dağılımları sağlanacaktır.

853. Boş zamanların değerlendirilmesine ilişkin mevzuat düzenlemeleri yapılarak uygun organizasyonlar oluşturulacak ve bu konuda faaliyet gösteren kamu ve gönüllü kuruluşlar desteklenecektir.

854. Boş zaman faaliyetleri ile ilgili mevcut alan ve tesislere ek olarak toplumun ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik yeni alanlar açılacak ve tesisler yapılacaktır.

855. Merkezi idareler, belediyeler ve köy idareleri boş zamanların değerlendirilmesinde yönlendirici olacaklardır.

856. Boş zamanların değerlendirilmesinde eğitim ve organizasyon faaliyetlerini yürütecek nitelikli elemanların yetiştirilebilmesi amacı ile üniversitelerin beden eğitimi ve spor bölümlerinde "rekreasyon" anabilim dalı açılacaktır.

857. Boş zamanların değerlendirilmesinde kullanılacak alan ve tesisler, çocuk, genç, yaşlı, özürlü ve benzeri gruplar tarafından değişik zamanlarda devamlı istifade edilebilir şekilde geliştirilecektir.

858. Uluslararası organizasyonlarla da işbirliği yapılarak boş zaman faaliyetlerinin geliştirilmesi sağlanacaktır.(ALTINCI BEŞ YILLIK KALKINMA PLANI 1990 – 1994, Devlet Planlama Teşkilatı, Yayın no: DPT: 2174: 297)

2.2.5. Boş Zamana Katılımı Etkileyen Faktörler

Bulduğumuz yüzyılda, endüstrisinin gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin çoğunda, yeni teknolojik gelişmelerin neden olduğu çalışma sürelerindeki azalmalar, çalışma dışı zamanların artmasına neden olmuştur. Bu artan boş zamanlarda da eğlence, amatör spor ve diğer yeniden yaratım faaliyetlerine ayrılan zaman ve bu faaliyetlere harcanan toplam paralarda ciddi artışlar görülmüştür. Başka bir deyişle bir zamanlar Paul Lafargue'nin dile getirmiş olduğu kendi koşullarında kuşkusuz son derece radikal bir talep olan tembellik hakkı, günümüzde tamamen olmasa da kısmen meşru bir "hak" olarak tanınmış hatta daha da ileri gidilerek "içselleştirilmiş" ve kurumsallaştırılmıştı.

Şüphesiz bu dönüşümün nitel bakımından da önemli bazı toplumsal sonuçları var. Köklü değişimlerin yaşandığı dönemlerde olduğu gibi bu dönemde de ortaya çıkan eğilimlerin doğuracağı sonuçları ve bunların toplumsal ekonomik, siyasal ve kültürel anlamını değerlendirmek gerekmektedir (Argın 2003).

2.2.5.1. Sosyal Faktörler

Kişi, diğer bireylerle olan ilişkilerinde, kendisinden nasıl davranmasını beklediklerini ve kendisinden ne istediklerini dikkate alır (Aslan 1994). Reisman (1977), toplum-insan ilişkisini incelerken günümüz modern insanının iki önemli değişimden geçtiğini belirtir. Bu değişim öncelikle Rönesans ile başlamıştır. Endüstrileşme ile beraber oluşan kentleşme, bireyleri toplumun geleneklerine göre yönelmiş kişiler olmaktan çıkartmış, zaman içerisinde ailenin norm ve değerlerinin kişi üzerinde egemen olduğu "içe yönelmiş insan" konumuna getirmiştir.

Toplumlu oluşturan temel öge insandır. Birey toplum içinde rast gele hareket etmez. Kişinin eylemlerinin büyük bir kısmı toplumsaldır. Eylemin toplumsal olması demek, toplumun işleyişine uyması demektir (Sayın 1987).

Bireylerin boş zaman davranışlarını etkileyen en önemli faktörlerden birisi de etkileşim içinde oldukları gruplardır. Kişilerin en yakın oldukları sosyal çevre, akran grubudur. Araştırmalara göre, farklı statülere sahip ailelerden gelen gençlerin, gerek okul içi gerekse de okul dışı arkadaş grubu seçimlerinde sınıflarının özelliklerini yansıttıkları saptanmıştır. Özellikle de bireyin öğrenim düzeyi, boş zamanlarında ne tür bir informal küçük grup içinde yer alacağını belirlemektedir. Eğitim, kişiye belirli bir düşünce tarzı ve

görüş kazandıran bir olgu olarak ele alındığında, kişiliği geliştirme özelliğinin olduğu söylenebilir (Aydın 2004).

Kültür, bir yaşam tarzı olarak düşünöldüğünde; örf, adet, aile, din, ekonomik düzen gibi sosyal kurumlar, değer yargıları, fikir akımları, sanat, bilgi, teknik ve boş zaman ile ilgili amaçlar kültür kavramını oluşturmaktadır. Kültür; kuşaktan kuşağa aktarılan, öğrenilen, yaratılan bir dünya görüşü, bir düşünce ve davranış şeklidir (Köknel 1970). Günümüz kültür anlayışı içerisinde boş zaman, bir yaşam tarzı haline gelmiştir. Endüstrisi gelişmiş toplumlarda eğitim seviyesi, bilim ve teknolojilerinin yükselmesi ile değişen boş zaman anlayışında popüler kültür ve popüler zaman değerlendirme şekilleri birleşmiş, iç içe girmiştir. Aslan (1994)'a göre Dumazedier (1967), “Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirdiğinizi söyleyin, size kültürünüzü söyleyeyim.” görüşü ile oldukça iddialıdır.

Aile, bireylerin boş zaman değerlendirme davranışlarının oluşmasında ve çevre ile iletişimin sağlanarak toplumsallaşma sürecini yaşamasında önemli faktörlerden birisidir. Bireylerin boş zaman değerlendirme rolünü sergilemeyi öğrendiği ve paylaştığı ilk ortamı, aile ortamıdır. Modern toplumlardaki aile ile toplum arasında yönelim farkı vardır. Aile yayılmış, özel ve ortaklaşa değerler ve ilişkilere önem verirken; toplum evrensellik, başarı ve bireyci değerlere yönelir (Tezcan 1991). Ferdin boş zamanını değerlendirme konusunda sahip olduğu tutum ve davranışlar, onun aile içi etkileşim yoluyla edindiği değerler ve normlarla belirlenmektedir. Değerler ve normları, ailenin sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik özellikleriyle beraber, kırsal ve kentsel aile oluşuna göre farklılıklar gösterir (Aslan 1994).

Kişinin toplumsallaşma süreci içerisinde, çocukluktan yetişkinliğe geçişinde ve yetişkinlik döneminde, boş zaman değerlendirme eğilimindeki tutum ve davranışlarında, ailesinin ve arkadaş çevresinin önemli bir yeri vardır. Bireylerin boş zaman faaliyetlerine katılma nedenlerinin incelendiği araştırmalarda, başlıca nedenin sosyal etkileşim gereksinimi ve arkadaşlık kurma isteği olarak belirlenmiştir. Özellikle grupla yapılan faaliyetlerde, bireylerin motivasyonunun daha yüksek olduğu ve boş zamanlarını değerlendirme açısından informal etkileşimin en yoğun yaşandığı sosyal çevrelerin, arkadaş grupları ve aile çevresi olduğu ileri sürölmektedir. Arkadaşlık kurmanın ve ilişkilerini geliştirmenin bireyin kişilik gelişimi üzerindeki etkisi, onlarla oluşturduğu iletişime ve etkileşime bağlıdır. Arkadaş gruplarının özellikleri, boş zaman değerlendirmede önemli rol oynamaktadır. Çocukluk döneminde önemli bir yeri olan mahalle arkadaşlığının, sonraki

dönemde okul arkadaşlığına daha sonra da benzer duygu, düşünce ve görüşlerin paylaşıldığı arkadaşlığa dönüştüğü görülmektedir (Seçkin 1996).

2.2.5.2. Sınıf Farklılığı

Sınıf, yalnızca maaş, ücret ya da gelir miktarı farklılığı değil, gelirlerin dağılışı ve harcama şeklinde nitelik farkları belirtmektedir. Toplumsallaşma sürecindeki sosyal sınıfın belirlenmesinde, bireyin bağlı olduğu alt kültürün, çevreye yansımalarıyla geçerlilik kazanır. Bireylerin boş zamanlarını değerlendirmedeki alanlar, buldukları sınıfsal farklılıklarıyla dikkat çekmektedir. Sınıfsal farklılık, sportif aktivitelerde ve fiziksel uygulamalı alanlarda görülmezken; sosyal, sanatsal ve entelektüel alanlarda önemli boyuttadır (Dumazedier 1967).

2.2.5.3. Ekonomik Faktörler

Ekonomik faktör boş zaman değerlendirmeyi etkileyen önemli bir faktördür. Gelişmiş endüstri toplumlarında elde edilen ürünün ne şekilde kullanılacağı, tüketici konumundaki bireylerin tutumlarına bağlıdır. Kişilerin, istediği boş zaman değerlendirme aktivitesine ulaşabilir veya gerçekleştirebilirse davranışa dönüşebilir, aksi takdirde bireyler başka seçime yönelmek durumunda kalabilirler. Boş zaman değerlendirme eğiliminin davranışa dönüşemeyişi, "Bireysel Faktörler" içinde yer alan meslek ve gelir ile doğrudan bağlantılı olan "zaman ve para" kaynaklarının özelliği ile açıklanmaktadır (Aslan 1994).

Bireylerin statü kazanmaları, eğitim düzeylerinin yükselmesi, bireysel boş zaman değerlendirme eğilimlerini farklılaştırmaktadır. Meslek seçimleri ile birlikte sosyal statü oluşmakta, gelir düzeyi ile de boyut kazanmaktadır. Kişilerin gelir düzeyleri boş zaman değerlendirme etkinliklerine yaptıkları harcama ile orantılıdır. Bunun yanı sıra, boş zaman değerlendirme faaliyetlerinin çeşitliliği ve düzeyi, eğitim, meslek seçimi, sosyal statü ve gelir düzeyi ile birlikte, cinsiyet farklılığına ve yaşa da bağımlı olmaktadır (Seçkin 1996).

2.2.5.4. Yaş ve Cinsiyet

Cinsiyet, bireyleri gruplamak, farklılaştırmak için kullanılan ölçütlerden birisidir. Giysilerimiz, saçımız, sesimiz, ismimiz, işimiz, tutum ve davranışlarımız cinsiyetimizin göstergelerindedir (Güvenç 1972).

Kişilerin gelişim ve olgunlaşmalarında yakın sosyal çevrenin ve ailenin kız ve erkek çocuğa verdiği önem ve rol, onlarda cinsel kimliğin ruh ve toplum yapısını oluşturur. Bu yapı bedensel yapı ile birlikte gelişir ve değişirse, bireylerin cinsel kimliği tamamlanmış olur (Köknel 1985).

Toplum tarafından kız ve erkeklere yüklenen roller geleneksel topluluklarda katı çizgilerle belirtilmiş örf ve adetlere göre sınırlandırılmış; modern kentsel toplumlarda ise cinsiyet farklılıklarının, değişen toplumsal yapı içinde bireylerin tutum ve davranışlarına daha az yansıtıldığı söylenebilir (Wilson 1980).

Boş zaman değerlendirme faaliyetlerinin çeşitliliğinde, faaliyete katılım düzeyi ile cinsiyet farklılığı önemli etkidir. Bireylerin gelişim dönemlerinde ilgi ve yeteneklerindeki benzerlikler cinsiyet ayırımı yapılmaksızın erkeklerde fiziki katılım gerektiren faaliyetler daha fazla yer alırken; kızlarda ise bu daha toplumsal kültürel faaliyetlerle göze çarpmaktadır (Tezcan 1991).

Kişilerin, boş zaman değerlendirme etkinliklerine katılma eğilimleri cinsiyetle birlikte yaş düzeylerine göre de değişmektedir. Genellikle sportif faaliyetler 12–18 yaş diliminde gerçekleştirilirken, 18–24 yaşları arasında daha çok sosyal ve kültürel faaliyetlerle ilgilenildiğini söyleyebiliriz (Ünver ve ark. 1986).

2.3. Rekreasyon

Rekreasyon kavramı, Latince “yenilenme, tazelenme” anlamındaki “recre ate” sözcüğünden gelmektedir. Dolayısı ile rekreasyon çalışma faaliyetleri ile tükenen zihinsel ve bedensel kaynakların yeniden yaratılması amacını taşır (Hacıoğlu ve ark. 2015).

Rekreasyon tarihsel yaklaşıma göre, bireyin iş için kendini yenilemesi anlamına gelmektedir (McLean ve ark. 2011). Rekreasyona aktivite odaklı yaklaşan tanımlamalardan biri de McLean, Hurd ve Rogers (2011) tarafından yapılmıştır. Yazarlara göre rekreasyon, bireylerin boş zamanlarında, eğlence, dinlenme, haz arayışı ve kişisel gelişim amacıyla tüm sorumluluklarından kurtulduktan sonra gönüllü olarak katıldıkları entelektüel, sosyal ve

fiziksel ihtiyaçlardan kaynaklanan el sanatları, güzel sanatlar, müzik, drama, spor, seyahat, turizm vb. etkinliklerdir.

İnsanlar boş zamanlarında mekândan uzaklaşmak, hava değişimi, dinlenmek, gezme-görme, sağlık, beraber olma, farklı yaşantılar elde etme, heyecan duyma gibi değişik amaçlarla ev dışında veya içinde, kapalı veya açık alanlarda, aktif-pasif şekilde, şehir içerisinde veya kırsal alanlarda faaliyetlere katılırlar. Rekreasyon, insanların boş zamanlarında katıldıkları bu faaliyetleri ifade eden bir kavramdır (Hacıoğlu ve ark. 201

Rekreasyon; bireyin öz benliğine uygun ve yapmaktan zevk aldığı toplumsal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılarak günlük yaşamın sıkıcılığından kurtulması ve başka bireylerle etkileşerek toplumsal bir kişilik kazanması, özünde ödül niteliği taşıyan fakat kazanç amacı gütmeyen, doğası gereği anti-sosyal da olmayacak faaliyetlerdir (Bucher 1974).

Kreus (1985) rekreasyonu bireyi zorunlu iş ve etkinliklerden sonra yenileyen, dinlendiren ve gönüllü olarak yapılan etkinlikler olarak tanımlamaktadır.

Rekreasyon; insanın yoğun çalışma yükü, rutin hayat tarzı veya olumsuz çevresel etkilerden tehlikeye giren veya olumsuz etkilenen bedeni ve ruhi sağlığını tekrar elde etmek, korumak veya devam ettirmek aynı zamanda zevk ve haz almak amacı ile kişisel doyum sağlayacak tamamen çalışma ve zorunlu ihtiyaçlar için ayrılan zaman dışında kalan bağımsız ve bağlantısız boş zaman içinde isteğe bağlı ve gönüllü olarak ferdi veya grup içinde seçerek yaptığı etkinliklere rekreasyon denir (Karaküçük 1995).

2.3.1. Rekreasyonun Özellikleri

Çeşitli olanaklar sunan ve bireylerin ilgi, ihtiyaç, amaç ve katılım şekillerine ve birçok faktörlere göre değişik anlayışlar barındıran rekreasyonun özellikleri konusunda ortak bir noktaya ulaşmak zordur. Buna rağmen rekreasyonun birçok araştırmacı tarafından kabul edilebilen bazı temel özelliklerinden bahsedilebilir. Bunlar rekreasyonu, diğer etkinlik ve kavramlardan ayıran temel özelliklerdir (Karaküçük 1995).

Rekreasyon etkinliklerinin en belirgin özellikleri şunlardır (Driver ve Toucher 1974).

1. Rekreasyon, rekreatif faaliyetlere katılma sonucunda ortaya çıkan bir deneyimdir. Rekreasyon, bir etkinliği gerçekleştirir. Bu etkinlikler yüzme, gezi vb. gibi çeşitli spor aktivitelerinden oluşabilmektedir.

2. Rekreasyon etkinliklerine katılım birey tarafından önceden belirlenmiştir. Bu etkinliklere katılacak bireyler, hangi faaliyet hoşuna gidiyorsa önceden hakkında bilgi sahibi olduğu etkinliğe katılmak isteyecektir.
3. Rekreasyonun kendine münhasır çekicilikleri vardır. Bunlar: Havuzun büyüklüğü, oyun çeşitleri, gösteriler vb. gibi çoğaltılabilir. Rekreasyon şu anı ilgilendirir.
4. Bireyler bu etkinliklere kendi istek ve iradeleri ile katılırlar. Başka bir deyişle, gönüllülük esası ile katılırlar. Birey bu faaliyetlerine hiçbir zorlamaya maruz kalmadan serbestçe kendisi seçer. Katılım, isteklerle paralellik gösterir. Bireyin bu serbest seçimi, bireye çok çeşitli faaliyetlerin sunulması, bu çeşitlilik içinden bireyin doğru seçimi yapabilmesi gibi hassas bir durum ortaya çıkmaktadır.
5. Rekreasyon, boş zamanda yapılır. Bu etkinliklere katılım, bireylerin bir işle meşgul olmadıkları zamanda veya her türlü sorumluluğu terk ettikleri zamanlarda olmalıdır.
6. Rekreasyon birçok etkinliği kapsar. Rekreasyon içinde çok çeşitli faaliyetler bulunur. Bunlar: Oyun, eğlence ve dinlenmedir. Rekreasyon, tek bir eylem içermez. Birbirinden farklı etkinlik çeşitlerinden oluşan özel yaşantı çeşididir.
7. Rekreasyon, belirli amaçları olan ciddi bir aktivitedir. Bu etkinliklerin katılan herkese göre bir amacı vardır. İnsanlara bir rahatlık ve refahlık kazandırır. Ancak bu rahatlama esnasında bile faaliyete ilişkin bir ciddiyet söz konusudur. Aynı faaliyete katılan farklı kişilerin birbirinden farklı istekleri olabilmektedir. Örneğin tiyatroya giden bir grup içerisinde bir kısmının konuyu merak etmesi, bir kısmının oyuncularını görme isteği, bazıları da oyuncuların oyun kabiliyetlerini görmeyi istemeleri gibi değişik amaçlarla bu faaliyete katılmaktadır. Değişik bireylerin katıldığı faaliyetler bireysel farklılıklara yol açabilmektedir.
8. Rekreasyon zaman, yer ve bireyler açısından sınırlamalara tabii değildir. Her boş zaman diliminde ve her yerde yapılabilecek olması onun anlamını genişletmektedir. Rekreasyon etkinlikleri, açık ve kapalı alanlarda yapılabildiği gibi, her mevsim ve iklim şartlarında da uygulanabilmektedir. Rekreasyonel faaliyetler esnektir. Her ortam ve şartlarda yapılabilmektedir (Farrel ve Lundegreni 1999). Her yaş ve her cinsteki bireylerin etkinliklere katılmalarına olanak tanır. Bireyler açısından bir sınırlama yoktur.
9. Rekreasyonel etkinlikler, katılanlara bireysel sağlıklı olabilme ve toplumsal iyileşmeler kazanımı sağlar (Tezcan 1982). Boş zaman değerlendirme ikincil ürünlere sahiptir.

10. Faaliyetlere iştirak etme ya da devam etme zorunluluğu yoktur. Bireyin yapmak istediği etkinlikler, en fazla becerebildiği etkinliklerdir. Bazı faaliyetlere katılım zorunluluğu mutluluğu elde etmek arzusu, isteği ile ortaya çıkmaktadır. Bu durumda bile katılımcının inisiyatifi ön plandadır.

11. Rekreasyon, haz ve neşe sağlayan bir etkinliktir. Birey bu tür etkinliklere katılım yolu ile mutlu olur. Kaldı ki etkinliğe katılmadaki ana gaye faaliyetin uygulandığı süre içerisinde anlık tatmini yakalamak ve yapılan faaliyetten zevk almak, ruhsal ve bedensel doyuma ulaşmaktır. Etkinliğin kendisi birey için bir ödüldür. Doğrudan bireyle ilgilidir.

12. Rekreasyon evrensel olarak uygulanmaktadır. Rekreasyonel etkinlikler tüm insanlar için ortak bir dil oluşturmaktadır. Faaliyet alanlarından bazıları olan spor, güzel sanatlar ve müzik ayrı ayrı özellikler taşımaktadır.

13. Rekreasyon, toplumun geleneklerine, törelerine ve manevi değerlerine uygun olmalı ve sosyal değerlerine ters düşmemelidir. Rekreasyonel etkinliklerin öncelikle ahlaki ve toplum kurallarına uygun olması, en fazla kabul gören ve tasvip edilen bir özelliğidir. Bu görüşe göre, birey boş zamanını kendisine yararlı bir şekilde değerlendirmektedir. Bunun dışında kumar oynamak gibi toplumsal ve kişisel yarar sağlamayan etkinliklerde bulunması, o bireyin kendi tercihidir. Rekreasyon faaliyetleri ve uygulama şekilleri genellikle bulunduğu toplumun kültürel değerlerini yansıtmaktadır.

14. Rekreasyon, bir faaliyet yapılırken ikinci ya da daha fazla faaliyete ilgi duyma ve gerçekleştirme imkânı tanır. Örneğin; dağıcılıkla uğraşan birinin, aynı zamanda fotoğrafçılıkla da uğraşması, ilgilenmesi gibi.

15. Rekreasyon, bireyin kendini ifade edebilmesine ve yaratıcı olabilmesine olanak sağlayıcı etkinlikler içermelidir.

16. Rekreasyon faaliyetleri, rekreasyonistler tarafından üstlenilir.

17. Rekreasyon faaliyeti, planlı ya da plansız beceri sahibi kişilerle ve beceri sahibi olmayan kişilerle veya organize ya da organize olmamış mekânlarda yapılabilmektedir.

2.3.2. Rekreasyon Etkinliklerinin Sınıflandırılması

Rekreasyon etkinliklerinin sınıflandırılmasında birçok kriter söz konusudur. Bazı rekreasyon faaliyetleri birden fazla sınıfa girmektedir. Örneğin televizyon izleme “pasif rekreasyon, kültürel rekreasyon, ev rekreasyonu” gibi birden fazla gruba girmektedir. Golf, kayak gibi faaliyetler hem “açık alan rekreasyonu” hem de “sportif rekreasyon” grubunda

yer almaktadır. Bu durumun sebebi rekreasyonun çok yönlü olmasıdır. Rekreasyon etkinliklerinde kesin sınıflandırma yapmak oldukça güçtür. Aşağıda genel olarak fikir vermek amacıyla rekreasyon türleri çeşitli açılardan sınıflandırılmıştır (Hacıoğlu, Gökdeniz ve Dinç 2015).

Açık Alan Rekreasyonu

- Açık alanda gerçekleştirilen her türlü sportif faaliyetler ve oyunlar (kayak, futbol, tenis, tırmanma, basketbol, golf vb.),
- Açık alanda sanatsal faaliyetler (açık hava konserleri, resim yapma, sergiler vb.) düzenlemek veya düzenlenen etkinlikleri izlemek,
- İzcilik, kampçılık, avcılık,
- Piknik,
- Bahçe işleri,
- Doğa incelemesi,
- Doğayı koruma etkinlikleri vb.

Kapalı Alan Rekreasyonu

- Çocuk, gençlik, işletme, spor, özel ilgi ve sosyal kulüpler gibi derneklerdeki ve kulüplerdeki kapalı mekân faaliyetlerine katılmak,
- Kapalı alanlardaki defile, sergi vb. faaliyetlere katılmak veya izlemek,
- Kongre, kutlama vb. toplantılara katılmak,
- Kapalı rekreasyon tesislerindeki sportif faaliyetlere (voleybol, buz pateni vb.) katılmak veya izlemek,
- Kapalı tesislerdeki sağlıklı yaşam etkinliklerine (sauna, hamam, kaplıca vb.) katılmak,
- Çeşitli kurslara (el sanatları, yabancı dil, çiçek yapımı vb.) katılmak,
- Tavla, kâğıt oyunları, satranç, talih oyunları vb. faaliyetlere katılmak veya izlemek,
- Ev içi rekreasyon faaliyetlerine (televizyon, video izlemek, radyo, müzik dinlemek, kitap okumak, gün ve toplantılara, kutlamalara, ziyafetlere katılmak, bakım-onarım yapmak, müzik aleti çalmak, el sanatları ile uğraşmak, çocuk oyunları veya aile içi eğlencelere katılmak vb.) katılmak.

Ulusal Rekreasyon

- Ülke içi faaliyetler.

Uluslar Arası Rekreasyon

- Ülkeler arası faaliyetler.

Etken (aktif) Rekreasyon

- Bireylerin aktif olarak katıldıkları faaliyetler.

Edilgen (pasif) Rekreasyon

- Bireylerin pasif olarak (seyirci) katıldıkları boş zaman değerlendirme faaliyetleri.

Yaş'a göre rekreasyon

Katılımcı Sayısına Göre Rekreasyon

- Ferdi (bireysel) rekreasyon,
- Grup rekreasyonu.

Ticari Rekreasyon

- At yarışları,
- Talih oyunları,
- Buz pateni, sualtı dalış eğitimi, rafting,
- Yabancı dil kursları.

Estetik Rekreasyon

- Sanat etkinliklerini izlemek,
- Ünlü müzik eserlerini dinlemek vb.

Sosyal Rekreasyon

- Kutlama partileri,
- Yemekli toplantılar,
- Akraba, arkadaş ziyaretleri vb.

Sağlık Rekreasyonu

- Sportif faaliyetler,
- Termalizme, klimatizme, uvalizme yönelik geziler,
- Yaylacılık,
- Türk hamamı, sauna etkinlikleri.

Fiziksel Rekreasyon

- Yüzme, sualtı dalış,
- Deniz ve tatlı su avcılığı,
- Rafting, rüzgâr sörfü, yelkencilik, su kayağı vb.

- Sandal, yat, deniz bisikleti vb.
- Havuz oyunları (su topu, su balesi vb.),
- Çeşitli yarışmalar vb.
- Tırmanma, yürüyüş, avcılık, kar kayağı, kar motoru ve kızak gezileri,
- Tehlikeli sporlar (yamaç paraşütü vb.),
- Basketbol, voleybol, futbol, hentbol, golf, mini golf, tenis, masa tenisi, planör, paraşüt, balon yolculuğu, boks vb. savunma sporları, cimnastik, güreş, beden eğitimi, binicilik, okçuluk, cirit vb. sportif faaliyetler ve oyunlar,
- Çocuk oyunları,
- Gençlere yönelik oyun ve yarışmalar,
- Yetişkinlere yönelik fiziksel beceri oyunları ve yarışmalar,
- Üçüncü yaş gruplarına yönelik oyunlar ve yarışmalar.

Sanatsal Rekreasyon

- Sepetçilik, seramik işleri, tasarım, kuyumculuk, metal işleri, boyama, plastik el işleri, heykelticilik, ağaç oymacılığı, ağaç işleri,
- Sinema, tiyatro, opera, bale, konser, sanatsal sergi ve festival, halk dansları vb. faaliyetleri izleme veya bu etkinliklerde amatör olarak rol alma.

Kültürel Rekreasyon

- Çeşitli kamu kurum veya sivil toplum örgütleri tarafından düzenlenen kurslara (el sanatları, meslek, yabancı dil kursları vb.) katılma,
- Günübürlük ve turistik geziler,
- Sergi, festival, panayır, kutlama, şenlik, sanatsal etkinlikler, açılış kokteylleri düzenleme, bu tür etkinliklerde aktif rol alma veya izleme,
- Kütüphane etkinlikleri,
- Sosyal etkinlikler (arkadaş akraba ziyaretleri, kutlama partileri vb.),
- Geleneksel yaşantı ve eğlence biçimlerinin canlandırılması,
- Eğitsel oyunlar (okul öncesi, temel eğitim, lise, yetişkinlik, yaşlılık dönemi oyunları, sınıf oyunları, salon oyunları, su oyunları, taklit oyunları, mücadele oyunları, sportif oyunlar, eğlence, eğitim, sağlık amaçlı oyunlar) (Hazar 1996),
- Talih oyunları, kart ve kâğıt oyunları, satranç, tavlâ, domino,
- Eğlence parklarındaki oyunlar,

- Katılımcılarda şok, kasılma, korku yaratan oyunlar (ilkel toplumlardaki dinsel danslar ve gösteriler, korku tüneli, salıncak, tahterevalli vb.),
- Bilgisayar oyunları vb.

Turistik Rekreasyon: Turistik boş zaman etkinlikleridir. Turistik amaçlarla kongrelere katılma, turlarla seyahat etme vb. gibi. Eğer, rekreasyon etkinliği konaklama yapan turistlere yönelikse ve turizm işletmeleri tarafından yapılıyorsa bu faaliyetler aynı zamanda animasyondur. Konaklama işletmelerince organize edilen eğlence gecelerine, gezilere, sportif etkinliklere katılma gibi.

2.3.3. Rekreasyon İhtiyacı

Rekreasyon analizi yapmak için rekreasyon olanaklarından yararlananlar ve bu faaliyetlere katılanların rekreasyon ihtiyaçlarının neler olduğunun ve bu ihtiyaçların nasıl giderilebileceğinin bilinmesi, konularının incelenmesi önem arz etmektedir (Karaküçük 1995).

İhtiyaç genel olarak bir eksiklik hissi ve bu hissın giderilmesi isteğidir (Toskay 1983). Birey, bir şeyin eksikliğinin hissettiği zaman, bu eksikliğı giderecek amaçlı eylemlerde bulunarak tatmin olmak ister. Amaçlı eylemler, ihtiyacı gidermeye yöneliktir. Kişilerin karakterlerini belirtmesi açısından doğrudan etkili olurlar (Hicks 1979, Şahin 1991).

İhtiyaçlar, her insan için çeşitlilik ve şiddet bakımından farklılıklar taşımaktadır. Bazılarında öncelik iyi beslenme söz konusu iken bazılarında eğlenme önceliğı görülebilir. Eğlenirken de kimisi ihtiyacını tiyatro ya da maç izleyerek tatmin ederken kimisi de daha farklı şeyler bulurlar veya bizzat kendileri bu etkinliklerde aktif rol alırlar.

İhtiyaçlar, aynı değildir ve kişiden kişiye farklılıklar gösteren bir yapıya sahiptir. İhtiyaçları değişik şekillerde sınıflandırmak mümkündür. Öncelikle, birinci derecede temel ihtiyaçlar (birincil) ve ikinci derecede tamamlayıcı ihtiyaçlar (ikincil) olarak yapılabilir (Eren 1991).

- **Birincil İhtiyaçlar:** Bireylerin hayatlarını devam ettirebilmesi ve faaliyetlerini yapabilmesi için yemek-içmek, sıcaktan-soğuktan korunmak, dinlenmek, uyumak, soluk alabilmek ve soyunu devam ettirmek için cinsellik gibi faktörleri içermektedir.

- **İkincil İhtiyaçlar:** Duygu ve düşüncelerle ilgili olduğundan, psikolojik ve sosyal özelliğe sahiptir. Takdir etme, görev sorumluluğu, hissetme, iddia etme, şefkat duyma, rekabet, sahip olma, yakınlık kurma gibi ihtiyaçlar örnek olarak verilebilir. İkincil ihtiyaçlar, bireylerin yaşantısının ilk yıllarında ortaya çıkar ve zamanla bilgi, görgü, tecrübe ile artarak gelişir, şiddetlenir.
- **Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi**

Maslow'un insan davranışları konusundaki önerilerine göre (Hicks 1979). İnsan arzulayan bir varlıktır, daima ister ve daha çok ister. Fakat ne istediği o anda sahip olduklarına bağlıdır. İhtiyaçlarından biri karşılandığında onun yerini hemen bir başkası alır. Bu süreç sonsuzdur. Karşılanan bir ihtiyaç, yeni davranışları teşvik etmez. Yalnızca tatmin edilmemiş ihtiyaçlar davranışları teşvik eder. İnsan ihtiyaçları bir hiyerarşik seriye göre ve önem derecelerini belirten bir sıraya göre dizilir.

Şekil 2.3.3.1 Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi

Fizyolojik ihtiyaçlar: Bireylerin yaşamını devam ettirecek eylemlerdir. Açlık çeken biri için sevgi, özgürlük, güvenlik, eğlence, dostluk gibi kavramlar pek bir şey ifade etmez. Bundan dolayı fizyolojik ihtiyaçlar hiyerarşinin en tabanında yer alır.

Güvenlik ihtiyaçları: Can ve mal tehdidi altındaki birey için güvenlik arama ihtiyacı yerine göre bazen birinci derecede yer alabilir. Öte yandan iş güvenliği, sosyal güvenlik gibi konularda da güvenlik ihtiyacı şiddetle hissedilebilir.

Sosyal ihtiyaç: Fiziyojik ve güvenlik ile ilgili ihtiyaçlar giderildikten sonra, bireylerde sosyal ihtiyaçlar önem kazanır. Birey ait olmak, başkalarıyla bir arada olmak, onla tarafından kabul görmek, arkadaş olmak, arkadaş olarak kabul edilmek ve etrafını etkilemek ister. Bu ihtiyaçlar, çoğu kez aç birinin gıda ihtiyacı kadar şiddetli olabilir. Liderler veya yöneticiler insanların bu ihtiyaçlarından hareketle onlara spor faaliyetleri, piknikler, partiler, akşam yemekleri, sinema, tiyatro etkinlikleri düzenlemek, geliştirmek ve bunlara bizzat katılmayı teşvik ederler.

Saygı görme ihtiyacı: İnsan, kendine ve başkalarına karşı önemli görünme ihtiyacı duyar. Kendine güven duygusu edinmeye ve her yönüyle hak edilen bir saygınlık sağlamaya çalışır. Bu ihtiyaç eğer tatmin edilemezse bireyde birtakım aşağılık duyguları oluşabilir. Bunun için saygı görme ihtiyaç düzeyine ulaşan insanlar konutlarına, arabalarına, uğraştıkları sporlara, konuştukları insanlara ve sanat çalışmalarına özel bir önem verirler.

Kendini gerçekleştirme ihtiyacı: En üst basamakta yer alan bu ihtiyaç türü, alttaki tüm ihtiyaçlar tatmin edilmeden ortaya çıkmaz. Bu ihtiyaçlar bireyin kendi potansiyelinin farkına varması, bir işi yalnız başına yapması, yaratıcı olabilmek için kendini sürekli bir gelişime tabii tutması ile ilgili ihtiyaçlardır. Bu ihtiyaçlar kişiden kişiye değişiklik göstermektedir. Başarılı bir yönetici olmak, şöhretli bir sporcu olmak, yaratıcı olmak, siyasi bir partide yükselmek vb. gibi örnekleri çoğaltmak mümkündür. Bireylerin bu çabalar içerisinde olması sadece kendine değil, topluma da yararlı bir birey olma sonucunu ortaya koyabilir.

Kendini gerçekleştirme ihtiyacı, bireyin temelde bütün potansiyelini gerçekleştirme, hayatını dolu dolu yaşama ihtiyacını ifade etmektedir. Bu, rekreasyon amaçlarıyla eş anlamlılık demektir (Müftügil 1993). Yani kendini gerçekleştirme, rekreasyon yaşantısı ile aynı duyguları yaratmaktadır.

O halde, rekreasyon uygulama hedeflerini, Maslow'un ihtiyaç hiyerarşisinin en tepesinde bulunan kendini gerçekleştirme ihtiyacı çerçevesinde değerlendirmemiz mümkün görünmektedir (Karaküçük 1995).

İçerisinde rekreasyon ihtiyaçları da bulunan insan ihtiyaçlarının giderilmemesi durumunda insan, öncelikle mutsuz olur. Bireyin amacı, en şiddetlisinden başlayarak ihtiyaçlarını gidermektir. Bu amaçlarına ulaşamadıklarında hayal kırıklıklarına uğrarlar ve

içine kapanıklık, saldırganlık gibi tepkiler gösterirler. Kişilik sorunları ortaya çıkar. Alkoliklik, ilgisizlik, çatışma, yabancılaşma gibi birçok rahatsızlık toplumun hemen her kesimini etkiler. Mutsuz bir toplum oluşur. Yerine göre toplumda saldırgan olur (Şahin 1991).

2.3.4. Kişisel Yönden Rekreyasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri

Fiziki sağlık gelişimi yaratır; Kişilerin modern hayata geçmesi, teknolojik imkânları kullanmaları, hareket etme azlığını doğurmuştur. Teknoloji, insanların daha önceden yoğun bir hareket temposunda yaptığı birçok şeyi, çok az hareketle yapma imkânı vermiştir. Bu hareketsiz ortam, beraberinde bazı sağlık sorunlarını da getirmektedir. Bu sorunların başında, dolaşım ve solunum sistemlerinin kapasitelerinin azalması, kalp damar rahatsızlıklarının artması, şişmanlık, sindirim sisteminde rahatsızlıklar, eklem kapasitelerinin azalması ile kireçlenmelerin oluşumu gibi rahatsızlıklar gelmektedir. Rekreyasyon faaliyetleri arasında, birçok insanın rekreatif ihtiyaçlarına cevap verebilecek çeşitlilikte ve özellikte olan beden eğitimi ve spor etkinlikleri önemli bir yer tutmaktadır. Bu faaliyetlerin, bireyin hareketsizliğinden oluşan sorunların çözümü ve sağlıklı-zinde yaşamasında rolü büyüktür. Bu amaçla çeşitli ülkelerde rekreatif faaliyetler olarak çeşitli egzersiz programları geliştirilmiştir. Bireyin beden eğitimi ve sporla güzel bir vücuda, sağlığa kavuşması ve bu durumu en üst düzeyde muhafaza etmesinin mümkün olduğunun bilinmesi bu programların doğmasının ve yaygınlaşmasının temelindeki düşüncüyü oluşturmaktadır (Şipal 1987, Erkan 1975).

Ruh sağlığı kazandırır; Bireyin, aile, iş veya okul yaşantısındaki monotonluklar, zorluklar, sinir sistemini bozarak yorulmasına ve dayanma gücünün azalmasına, sürekli aynı şeyleri yapmak, çeşitli sürtüşmeler, aşırı kural uygulamaları gibi faktörler kişinin moral değerlerini alt üst edebilir. Bu durumlarda bireyler kendilerini değişik ortamlara sokarak moral kazanmak isterler. Bu değişik ortam, dinlenecek, eğlenecek, değişiklik yaratacak ve kendisini yenileyecek, böylece ruhsal tazeliklerini kazanacak rekreatif faaliyetler ortamıdır. Rekreatif etkinliklerin seçiminde kişi özgür davranır. Bu da kişiye özgürlük hissi tattırarak onun ruhsal zenginlik kazanmasına yardımcı olur.

İnsanı sosyalleştirir; Daha çok ortak zevkleri ve uğraşı alanları olan insanlar, bazı rekreatif etkinliklerde bir araya gelmektedirler. Aynı konuda hevesli ve istekli diğer

bireylerle bir uğraşı içerisinde bulunmak, fertlerin sosyal çevresinin artmasına, yeni dostlar ve arkadaşlar edinmesine yardımcı olmaktadır. Böyle ortamlardaki bireylerin, yalnızlık ve gruba iştirak, hata yapma korkusundan uzak, hoşgörü ve gelişmiş sosyal ilişkiler kurarak sosyal uyumlarını kolaylaştırdıkları görülmektedir. Bu durum aile içinde söz konusudur. Ailesel bir rekreatif faaliyetle, aile bireylerinin birbirlerine daha çok bağlanmalarını sağlayarak yaş ve çağ farklılıklarını ortadan kaldırmaktadır. Rekreasyon etkinlikleri ile bireyler, sosyal statülerini geliştirici veya tamamlayıcı bir nitelik de kazanabilmektedirler. Böylece rekreatif etkinlikler, insanların toplum içindeki dikey ya da yatay oluşabilen sosyal tabakalar arasındaki geçişlerde önemli rol oynamaktadır (Erkal 1981).

Kişisel beceri ve yeteneğin gelişmesini sağlar; Çoğu kez, kişilerin yetenek ve becerilerinin hangi düzeyde olduğu anlaşılabilir. Bu düzey, kişinin isteyerek ve severek yaptığı bir işte kendisini gösterebilir. Rekreatif etkinliği herhangi bir amaçla yapan kişi bu faaliyet için beceri ve yeteneğinin açığa çıkmasını, faaliyete katılan yetenekli diğer bireyler ve kültürel sosyal ilişkiler kurarak ve devamlı çalışarak sağlayabilmektedir.

Yaratıcı gücü geliştirir; Rekreasyon etkinlikleri, her yaştaki insanın yaratıcılık gücünün ortaya çıkarılmasına ve geliştirilmesine hizmet eder. Yaratıcılık, insan içinde saklı olan ve her insanda var olan bir yetenektir. Genellikle de bu yeteneğin, çoğu insan farkında değildir. Yaratıcı özellikler ancak denemelerle gelişmektedir. İnsan bir işin kalitesine önem vermeden, başarılı ya da başarısız olacağını düşünmeden yapmış olduğu rekreatif faaliyetlerde birçok denemeler gerçekleştirir. Çocuğun çeşitli yaratıcı şekiller yapmasına, devamlı araştırmasına ve yeni şeyler geliştirmesine yardımcı olacak oyuncakları, ileriki yaşlarda da benzer şekillerde ve kişiye uygun faaliyetlere dönüşürse bütün yaratıcılığını ortaya koyabilecek, geliştirecektir. Bu gibi ortam ve olanakları yakalayabilen insanın, organize bir rekreasyon grubu içinde ve iyi bir rekreasyon lideri nezaretinde bulunması, onun yaratıcılığını daha da ileri götürebilecek ortamı yaratır.

Çalışma başarısı ve iş verimini artırır; Rekreasyon, uygun faaliyet seçimi yapmak, organize bir programa katılmak şartı ile iyi bir lider önderliğindeki kişinin iş verimliliğini arttırmakta ya da başarısına olumlu katkı sağlamaktadır (Finney 1979, Rossman 1983, Hieter 1966). İş verimi, bireyin tatminsizliğine, isteksizliğine, kuvvetten düşme hissine ve bütün bunların sonucu ortaya çıkan, can sıkıntısına bağlı olarak etkilenmektedir. Bu duygular genellikle uyarı noksanlığından meydana gelmektedir. Rekreasyon faaliyetleri bireye, bu eksik olan uyarıların verilmesiyle özellikle can sıkıntısının azalmasını sağlamaktadır.

Dolayısı ile verimi yükseltmektedir (Finney 1979). Ağır iş yapan işçilerin zevkle yapabilecekleri bir rekreatif faaliyette örneğin yine beden gücü ile yapılan sportif bir oyunda dinlenebildikleri, morallerini yükseltebildikleri dolayısı ile verimlerini arttırabildikleri bilinmektedir.

Ekonomik hareketi geliştirir; Birey boş zamanlarını değerlendirirken seçeceği faaliyetle ekonomik işlevi olan bir üretim sağlayabilmektedir. Kırsal kesimde açılan bir halıcılık kursu, mahkûmlara uygulanan kunduracılık, tamircilik marangozluk hizmetleri gibi faaliyetler bu konuya örnek teşkil etmektedir.

İnsanı mutlu eder; Rekreasyonun temel amaçlarından birisi de insanın mutluluğunu sağlamaktır. Her insan mutlu olmak ister. Mutluluğun gerçekleşmesi içinde sürekli mücadele eder. Mutlu insan, yaratıcı olma ihtiyacındadır ve enerjisini hem işinde hem de iş dışında kullanmak ister. Günümüzde mutlu, sağlıklı ve çağdaş insan rekreasyonla ilgilenen ve uğraşan insandır (Bucher 1972). Bu insan, rekreatif faaliyetlere katılarak günlük rutin yaşantısına renk katmakta ve zenginleştirmektedir. Böylelikle birey mutluluğu yakalayabilmektedir. Ancak bireyin mutluluğunu yalnız bir faaliyet çeşidi ile sağlaması zordur. İnsanlara gerek çok çeşitli faaliyet sunma imkânı vererek mutlu olma hazzı tattıran gerekse de insanları çalışma, eğlenme, dinlenme, ibadet etme, sevme gibi faaliyetler arasındaki ahenk ve bütünlüğü sağlayan rekreasyon, insanların mutluluğu yakalayabilmesinde en önemli araçlardan birisi olmaktadır. Nitekim iyi değerlendirilen boş zamanlar insanlara mutluluk getirebileceği gibi, değerlendirilemeyen boş zamanlarda insanlar için mutsuzluk kaynağı olabilmektedir.

2.3.5. Toplumsal Yönden Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri

Toplumsal dayanışma ve bütünleşmeyi sağlar; Benzer konular üzerinde yapılan bir rekreatif etkinlik içerisinde toplumun her kesiminden bireyler bir arada bulunabilmektedir. Günümüz toplumlarında değişik birçok faktör insanları birbirinden ayırmaktadır. Din, mezhep, ırk, milliyet, sosyal konum, eğitim, kültür ve ekonomik farklılıklar bu ayırım gruplarını oluşturmaktadır. Bu gruplar arasındaki farklı yoğunlukta olan devamlı bir çatışma, toplumların rahatsızlık kaynaklarından birisidir. Rekreasyon etkinlikleri, gruplar arasındaki bu çatışmanın azaltılmasında önemli rol oynamaktadır. Rekreatif faaliyetlerde sosyal ekonomik veya eğitim farklılıkları ortadan kalkar ya da önemsizleşir. Her gruptan insan ortak zevkleri doğrultusundaki faaliyetlerde bir araya gelirler ve ortak uğraşılarda

bulunurlar. Aktiviteler, bu farklı kesimlerden olan bireylerin birbirlerini tanımalarına, birbirleriyle dostluklar kurmalarına, ortak amaçlar etrafında çalışmalarına imkân hazırlar (Karaküçük 1995).

Demokratik toplumun yaratılmasına imkân sağlar; Rekreatif etkinlikler, bireylerin birbirleri ile olan ilişkilerinin düzenlenmesinde ve toplumsal kurallara uyulmasında önemli rol oynar. İyi bir yurttaş olabilmenin öğretilmesinin temelinde bireylerin sosyal ortamda toplumun kurallarına uymaları, davranışlarını kontrol etmeleri gibi hususlar bulunmaktadır. Bu özellikler bir takım oyunu antrenmanında ya da maçında, sporcuların eksiksiz uymak zorunda oldukları kurallara veya davranışlara benzemektedir. Bu benzerlikten dolayı kişinin rekreatif faaliyetlerle kazanacağı belli kurallar içinde yaşamak, bu kurallara uymakta ve uygulamakta zorluk çekmemek, başkalarının haklarına saygılı olmak, böylece medeni bir toplum oluşmasına katkıda bulunmaktadır (Karaküçük 1995).

Buradan hareketle rekreasyon etkinliklerine katılan bir ferdin, rutin hayatının terk edilmesi anlamına gelen “kaçış” ve beklentileri ifade eden “yöneliş” anlayışı paralelindeki şu temel motifler üzerinde gruplaştırılabilen ihtiyaçlara cevap aradığını söyleyebiliriz (Toskay 1983).

- Fiziksel gücün yenilenmesi, bedeni sağlığın kazanılması anlamında fiziksel motifler,
- Rutin hayattan uzaklaşma, oyalanma, doğaya yönelme, değişiklik ve macera arzusu anlamında psikolojik motifler,
- Başka insanlarla tanışma, eğlenme, sosyalleşme anlamında toplumsal motifler,
- Yabancı insanlara, toplumlara, onların geleneklerine, dillerine ve sanata duyulan ilgi anlamında kültürel motifler.

Başka bir gruplamada ise rekreatif faaliyetlere katılımı etkileyen temel faktörleri şöyle sıralayabiliriz:

- Günlük yaşantıdan (monotonluktan) kaçış; alışkanlık ve sorumluluktan kurtulma, sosyal kurallardan ayrılma, doğaya yönelme, değişiklik, yeni şeyler yaşama.
- Kendini bulma; bedensel, ruhsal, sosyal, psikolojik ve yaratıcılık bakımından aktif olma.
- İlişki arama; sosyal soyutlanmayı aşma, eş arama.
- Dinlenme; bedensel ve ruhsal dinlenme.
- Kültür.
- Sağlığın elde edilmesi.

2.4. Spor

Spor, esas olarak bireyin sağlıklı kalmak, eğlenmek ve serbest zamanını değerlendirmek için yaptığı bir olgudur. Kelime anlamı olarak spor: Oyun, oyalanma, eğlenme, dinlenme, efkâr dağıtma ve her zamanki işten uzak durma anlamındadır. Spor kelimesi, İngilizcenin yardımı ile bütün dünyaya yayılmış olmasına rağmen Latince kökenlidir. Latince “desportare” kelimesi zamanla Fransızcaya “desport” oradan da İngilizceye “sport” olarak geçmiştir. Türkçeye de İngilizce bir kelime olarak geçen bu kelime: Tek başına, toplu veya takım halinde icra edilen, kendisine özgü, hususi kural ve teknikleri olan, bedeni ve zihni kabiliyetlerin tekâmülünü sağlayan eğitici, eğlendirici uğraşı anlamındadır. Başka bir ifade ile vücudun gücünü arttırmak için yapılan çalışma, beden eğitimi, idman, jimnastik anlamına gelir (Savaş 1997). Aslında spor, insanlığın var oluşunda temel ihtiyaçlar için kullanılırken günümüzde bir sosyal katılım ve sağlık kazanma aracı, bir iş veya bir eğlence olarak görülmektedir (Basım ve Metin 2009).

Sporun doğuşu ve gelişimi, insanın doğayla mücadelesi ile başlar. Tarihteki ilk sporlar ister araçlı, ister araçsız yapılsın, savunma ve saldırı amaçlı olmuştur. En çarpıcı örnek avcılarının yaklaşık elli bin yıl önce geliştirdikleri ve Mezolitik Çağ toplumlarının da önemli bir beceri saydıkları okçuluğun, İ.Ö. 3000 yıllarında, tunç teknolojisinin ürünü ve tarihteki ilk iki devletten biri olan Mısır’da, prenslerin ve soyluların hedef atışlarındaki başarılarının, titizlik ve özenle kaydedildiği bir yarışma amacına dönüşmesidir (Fişek 1998).

Sporun insanların hayatına bu şekilde girişi ile beraber okullarda beden eğitimi ve spor dersleri, fiziksel aktivitenin günlük yaşantıdaki kullanımı ve sağlık amaçlı çeşitli uygulamalar görülmeye başlamıştır. Özellikle Amerika’da başlayan spor yatırımları eğitimin dışına çıkmaya başlamış, ülkeler artık spor politikaları oluşturmak için çeşitli girişimlerde bulunmuşlardır. Modern olimpiyatların başlatılması, sporun daha büyük kitlelere yayılması ve bir felsefesinin oluşmasını sağlamıştır. Spor olgusu gittikçe büyümüş gerek hizmet gerek üretim gerekse organizasyon açısından bir sektör halini almıştır (Basım ve ark. 2009).

Boş zaman değerlendirmede alternatif olarak kabul edilen spor, teknolojinin gelişimine paralel olarak geniş kitlelere yayılmış ve bu sektör içinde yer alan kişi ve kuruluşlar zaman içinde değişime uğrayarak kulüpler birer işletmeye, taraftar ve izleyiciler ise birer tüketiciye dönüşmüştür. 1990’lı yılların başından bu yana, profesyonel spor kulüplerinin şirketleşmesi ve halka arzı, aşırı yüksek bilet fiyatları ve yayın hakları spor

endüstrisinin şeklini değiştirmiş ve diğer endüstrilerce de karlı bir alan olarak görülmeye başlanmıştır (Alkibay 2005).

Spor, insanın beden ve ruh sağlığının geliştirilmesi, belli kurallara göre rekabet sınırları içinde mücadele etme, heyecanlanma, yarışma, üstün gelme ve gerçek anlamda başarı gücünün artırılması, kişisel açıdan en üst seviyeye çıkarılması yolunda gösterilen yoğun çabalardır (Aracı 1999).

Spor, insan gücünün kendine güven, grup çalışması, dayanışma, davranış, dürüstlüğü, değerlerin yerleştirilmesi, beden ve ruh sağlığının olduğu ve geliştirici amaçları öngören araçtır (İşler 2012).

Spor, toplumsal yaşamın, toplumsal kültürün organik üyelerindedir. Zaman içinde kültürdeki sonuç olarak toplumdaki değişiklikler, spor kavramına yüklenen anlam ya da işlevi değiştirmektedir. İnsan doğayı işleyerek kendi buyruğu altına almıştır. Spor da insan vücudunu işlemekle geliştirmiştir (Güven 1992).

Başka bir tanıma göre ise insanın belli düzenlemeler içerisinde fiziksel aktivitesini, motorik becerilerini, zihinsel, ruhsal ve sosyal davranışlarını geliştiren ve bu özelliklerini belirli kurallar içinde yarışmasını amaçlayan biyolojik, pedagojik ve sosyal bir uğraştır (İnal 2000).

2.4.1. Rekreasyon ve Spor

Toplumun sınıfsal yapısıyla da ilgili olarak (Hughes 1990), farklı insan grupları tarafından çok çeşitli ve değişik rekreasyon faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bu faaliyetlerin özellikle çalışanların yaşamlarındaki eksiklikleri doldurmaları için imkânlar yaratması beklenir. Bazı etkinlikler örneğin aile ilişkilerini güçlendirmek için aracı olurken bazıları da aileden bağımsızlığın vurgulandığı ortamlar yaratabilir. Yine bazı etkinlikler sosyal ilişkileri besler, fiziksel ve ruhsal gelişim sağlarken bazıları da insanları, pasif ve asosyal bir ortama sürükleyebilir.

Farklı gruplardaki bu insanların boş zaman etkinlikleri ile gidermek gereğini duydukları ihtiyaçları için spor, birçok etkinlik çeşidi ve özellikleri ile önemli bir araç durumundadır (Karaküçük 1995). Spor rekreasyonun en kapsamlı, çeşitli ve ilgi çeken alanlarından birini oluşturmaktadır (Şahin 1997).

Bireylerin boş zamanlarını değerlendirme ihtiyaçlarının gündeme geldiği ilk yıllardan bugüne değin, spor faaliyetlerine seyirci olarak katılım çok yoğun bir şekilde

devam etmektedir. Günümüze kıyasla rekreasyon etkinliklerine seyirci olarak katılım daha fazla olduğu 19. yüzyılın başlarında tiyatrolar, sinemalar ve büyük stadyumların tribünlerinde çeşitli sanatsal ve sportif faaliyetleri izleyenler, evlerinde radyo dinleyenler büyük çoğunluğu oluşturmaktaydı. Bundan dolayı rekreasyonun pasif türleri gelişim göstermekteydi. Bireylerin sadece seyirci oldukları bazı spor branşlarının cazibesine kapılarak zaman içerisinde o branşlardan bazılarına sporcu olarak yönelmeleri göz önüne alındığında pasif katılımın, aktif katılıma geçişi özendirici bir durum olduğu da ortaya çıkmaktadır (Şahin 1997).

Spor geçmişten bugüne kadar birçok fonksiyonuyla birlikte amatör ve profesyonel şekilleri ile intikal etmektedir. Sporun, profesyonel yönü onun meslek edinilmiş halini ifade eder ve bu, rekreasyonla olan ilişkisinin dışında kalan bir durum ortaya koyar. Sporun amatör yönü ise rekreasyonla bazı durumlarda ilişkilidir. Sporun amatör ve profesyonel tarafı, rekreasyonel açıdan kitle veya elit spor ayrıştırmalarıyla da açıklanabilmektedir. Buna göre, kitle sporu herkese açık olan ve öncelikle eğlenmek, dinlenmek, stres atmak, sağlık elde etmek veya sağlıklı hali sürdürebilmek amacı ile tamamen boş zamanlarda gerçekleştirilen bir grubu oluşturmaktadır (Tatar 2001).

Günümüzde bireyler, rekreasyon amaçlı yeni sportif branş yönelişleri futbol, macera, haz alma ve eğlenme eğilimli amaçlarla yapılan planörcülük, yelken, trekking, yamaç paraşütü ve dağcılık gibi bireysel sporlarla; vücut uyumu ve gelişimi amacı ile yapılan jogging, stretching, aerobik ve vücut geliştirme; bunun yanı sıra ruh, düşünce ve vücut sentezine dayanan yoga, tekvando gibi faaliyetlere ve vücut temasını gerektirmeyen tenis, badminton, squash, golf gibi sporlardır (Brettschneider 1989).

Yapılan araştırmalar, rekreasyon amaçlı sportif etkinlikleri tercih edenlerin sayısının, diğer etkinliklere katılanlardan daha fazla olduğunu göstermektedir. Örneğin 1987 yılında Almanya'da 190.000 kişi üzerinde anket yolu ile yapılan bir araştırmada gençlerin %60'ının boş zamanlarını spor yaparak geçirdikleri görülmüştür. Boş zamanlarda sportif etkinliklere aktif olarak katılmayı tercih etme oranının yüksek olmasındaki temel sebepler, sporun kişisel ve toplumsal özelliklerinden kaynaklanmaktadır. Öte yandan sportif etkinliklerin katılım kolaylığı, çalışma rahatlığı, her yaşın, her cinsin ve herkesin zevk ve isteklerine yanıt verebilecek tercih olanağı vardır. Sosyalleştirici, toplumsal birliği ve bütünlüğü sağlayıcı, sağlık kazandırıcıdır. Sanatsal ve folklorik değeri vardır. Bütün bunların yanı sıra

rekreasyonla daha yakın ilgisi bakımından sporun çeşitlilik, değişkenlik ve hareketlilik özelliklerinden bahsedebiliriz (Şahin 1997).

Rekreatif bir faaliyet olarak spora ilginin artması çeşitli toplumsal kurumları bu konuda organizasyon yapmaya yöneltmektedir. Üniversiteler, spor kulüpleri, çeşitli dernekler ve devlet kuruluşları müsabaka niteliği taşımayan rekreasyon amaçlı sportif faaliyetleri düzenlemeye başlamışlardır. Rafting, jogging, trekking gibi yeni bir takım spor branşları bu organizasyonlarla gündeme gelmeye başlamış, böylelikle sporun yeni çeşitlerinin tanıtılması ve yaygınlaşması da sağlanmıştır (Öztürk 1998).

2.4.2. Çocuk ve Spor

Çocukluk döneminin farklı ve özel bir dönem oluşunun algılanması ve spor kavramının özelliklerinin gündeme gelmesi 18. yy.' dan itibaren ele alınmaya başlanmıştır. Günümüzde, günlük yaşantımızın iyi ve sağlıklı bir şekilde yürütülmesi için yapılan etkinlikler, eğitim malzemeleri, alışveriş merkezleri, beslenmeleri ve benzeri birçok şey, çocukların ihtiyaçları, ilgileri, yetenekleri ve optimum gelişmeleri göz önünde bulundurularak yapılmaktadır. Sporun sağlıklı bir toplumun oluşmasındaki öneminin anlaşılması dikkatlerin çocukluk dönemi fiziksel aktivite etkinliklerine yönelmesine sebep olmuştur (Mengütay 2005).

Çocuklara uygulanacak olan sporun amacı, bilimsel verilerin ışığı altında pedagojik bir yaklaşımla sportif performansın geliştirilmesinin yanı sıra onların fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden de uygun gelişiminin sağlanması olmalıdır. Son yıllarda antrenman biliminde dikkatler çocukluk dönemi antrenmanlarına yönelmiştir (Koç 2005).

Spor, sadece sağlıklı gelişme için değil, aynı zamanda kişilik gelişimiyle zihinsel sağlık açısından da önemlidir. Çocuklar çoğunlukla eğlenmek, heyecan duymak, birlikteliği sağlamak, güç geliştirmek ve yeni beceriler edinebilmek için spor yaparlar. Spor yapan çocuklar kişisel deneyimlerini, yaratıcılıklarını geliştirir ve sorumluluk duygusu kazanırlar. Yardımlaşma ve işbirliği yapma, arkadaşlarına ve oyun kurallarına saygı gösterme gibi sosyal davranışları da kazanarak olumlu bir benlik gelişimi sağlarlar (Koç 2005).

Aslında çocuğun spor yapmasındaki temel amaç onlardaki kardiyovasküler dayanıklılığı artırma, sinir- kas koordinasyonunu, kuvveti, esnekliği geliştirmek olmalıdır. Bu özellikler, okul öncesi ve ilköğretim dönemi çocuklarda oyun şekilleri altında pedagojik yaklaşımla yapılan uygulamalarla kazandırılmalıdır (Koç 2005).

İnsanların yetişkinlik çağında spora karşı olan tutumları, fizyolojik fonksiyonu geliştirecek özellikte ve emniyetli bir şekilde yapılan spor aktiviteleri ile olmaktadır. Gelecekte, toplumda sorumluluklar yüklenecek yetişkinlerin iyi alışkanlıklar edinmesine gerek bireyler arası gerekse toplumlar arası iyi ilişkilerin kurulmasında ve devam ettirilmesinde çocukluktan başlayan sporun büyük bir önemi vardır. Çocukların ilköğretimden itibaren sportif faaliyetlere yönlendirilmesi ve iyi bir alışkanlığın yerleştirilmesinde spor, büyük önem taşır. Bazılarına göre iyi alışkanlıkların yerleştirilmesi daha geç yaşlarda biraz daha zor olmaktadır (Mengütay 2005).

Spor eğitimi alan çocuklar, aşağıda belirtilen özellikleri kazanmaktadırlar:

1. Çeşitli fiziksel aktiviteleri yapmak için gerekli becerileri öğrenme.
2. Vücut ve kapsadığı alanın farkında olma, güç ve bağlantı gibi bileşikleri kullanarak hareket etmesini öğrenme.
3. Manipülatif, lokomotor ve non-lokomotor becerilerde yeterlilik gösterme.
4. Kişisel olarak ve diğerleriyle performe edilmiş beceri kombinasyonlarında yeterlilik gösterme.
5. Yaptığı fiziksel aktivitelerde uzmanlık gösterme.
6. Tüm yaşam içinde fiziksel aktivite alışkanlığı kazanmış olma.
7. Fiziksel aktivite ile sağlıklı yaşam tarzının yararlarını anlama.
8. Dikkat etme, düşünceyi bir arada toplama, yaratıcılık ve hayal gücünü kullanma yeteneğini geliştirme.
9. Hoşgörü ve işbirliği kazanıp kurallara saygı göstermeyi, yenilgi ve başarıyı tanıma.
10. Temel motorsal özellikleri kazanma, sağlıklı bünyeye sahip olma (Koç 2005).

2.4.2.1. Çocuk ve Spora Katılım

Bir çocuk altı (6) yaşından itibaren rekabet edebilecek düzeye gelir. Bununla birlikte yarışma davranışının yoğunluğu, büyük değişiklik gösterir. Yapılan bir araştırmaya göre sadece rekabet davranışının değil aynı zamanda işbirliği, yardımlaşma, başkalarının acılarını paylaşma ve ne yazık ki gruplara karşı ön yargılı düşmanlık davranışlarının hep aynı yaş döneminde ortaya çıktığı görülmüştür. Başka bir araştırma da orta sınıftan öğretmen ve meslek sahibi ebeveynlerin çocuklarının, işçi sınıfından ailelerin çocuklarından daha erken yaşta yarışma davranışı gösterdiklerini ortaya koymuştur (Martens 1978).

Bugün pek çok aile çocuklarına spor yapma olanağı sağlamak için çabalamaktadır (Kurs ücreti ödeme, çalışma süresince bekleme, spor malzemesi satın alma vb.). Fakat bu aktiviteleri boyunca çocuklarının diğerlerine göre hep daha iyi, daha başarılı olması isteğini taşımaktadırlar. Bu faaliyetler çocuklar için emniyetli bir oyun ortamı ve etkili bir toplumsallaşma aracı olması ikinci planda kalmaktadır. Oysa çocuklar anne babalarının hırslı olmaları, yapabileceğinden fazla şeyler beklmeleri, hayal kırıklıklarını sözler ve mimiklerle yansıtmaları sonucu kendini değersiz hissetmekte, diğer arkadaşlarına düşmanlık duyguları geliştirebilmektedir. Oysa davranışı somut bir hedefe yönlendirme kapasitesi sadece yaşla ve Piaget'in de önerdiği gibi akranlarla iletişim sayesinde gelişebilmektedir (Martens 1978).

Çocukların, sürekli başarı ya da başarısızlık deneyimlerinin etkisi, özellikle Pauline Sears'ın çalışmalarıyla başlayarak belgelenmiştir. Belirli bir yetişkin veya akran grubu tarafından onaylanan ve ödüllendirilen bir başarıyı yaşayan çocuk, ara sıra yaşanan başarısızlıkları veya çalışmadan geçen bir günü tolere edebilir. Fakat devamlı deneyimleri daha başarısız veya az başarılı olarak nitelendirilen çocuk, kendisi için etkin olan kişilerin onayını alamamış olmaktan ve geçici bir düşüşten dolayı acı çeker. Giderek, performans için duyduğu istek düşer ve sonunda tamamen yok olabilir. Çocuk denemekten vazgeçer (Martens 1978).

Toplumsallaşmayı sağlamanın bir aracı olarak oyun ve sportif uygulamalar gerçekleştirilirken bu önemli tespitler göz önünde bulundurulmalıdır. Uzman öğretmenler ve rekreasyon liderleri organizasyonlarda sorumlu değildir. Çocuklar için belirlenecek hedefler, kazanmak ve kaybetmek üzerine değil birlikte başarmaya, problem çözmeye, çocuğun grubun bir parçası olduğunu hissetmesine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Bilinçli planlanmış çocuk sporlarının yararları büyüktür ve çocukların spora katılımı özendirilmelidir. Sporla işbirliği ile rekabetin birlikteliğini kavrayan çocukların, ileride toplum değerlerini geliştirebileceklerine inanılmaktadır. Ancak çocuk sporlarını düzenlemek büyük zaman, para ve emek işidir. Devletin ve gönüllü kuruluşların yatırımları, ailelerin desteği ve uzmanların (eğitmciler, antrenörler, hekimler vb.) önderliğiyle gerçekleştirilebilir (www.sporbilim.com erişim tarihi 20.03.2014).

Spor, büyüme çağındaki çocuklar için hem bedensel sağlık ve fiziksel gelişme bakımından, hem de iyi bir kişilik oluşması ve ruh sağlığı bakımından yararlı ve gereklidir. Çocuk açısından spor, fiziksel gelişimin yanı sıra sosyal açıdan da önemlidir. Çocuk spor

aracılığı ile çevresini tanır, iletişim kurar, özgüveni artar, toplum içerisindeki sahip olduğu yerini sağlamlaştırır. Psikolojik açıdan da kendini kontrol etmeyi, herhangi bir konuya odaklanabilmeyi, iradesini kullanabilmeyi, başarıya güdülenebilmeyi öğrenir. Spor yapmayan, dengesiz beslenen çocukların sağlıklı bir gelişim süreci geçirmeleri zordur. Yakın bir zamanda toplum içerisinde sorumluluk yüklenecek kişilerin yetiştirilmesinde, iyi alışkanlıklar edinmelerinde, birlikte yaşama duygusunun gelişmesinde, erken yaşlardan itibaren spor yapılması büyük önem taşımaktadır. Büyümenin hızlı olduğu dönemlerde çocuğun bedeni çok değişken bir yapıya sahip olduğundan, genç yaşlardaki fiziksel bozuklukları önlemede ve geciktirmede, spor önemli bir rol oynar. Yapılan araştırmalar, okul çağındaki çocuklara düzenli spor yapma alışkanlığı kazandırıldığında, bunun ileriki zamanlarda da devam edebildiğini göstermiştir. Yaş ilerledikçe düzenli spor yapma alışkanlığı kazanmak zordur. Bu sebeple sağlıklı yaşamın en önemli şartlarından biri, spora erken yaşlarda başlamaktır. Düzenli spor yapma alışkanlığı çocukluk yıllarında kazanılır. Çocukluk çağındaki hareketlilik, erişkin yaşlardaki yaşam şeklinin belirlenmesi yönünden oldukça önemlidir (www. Milliyet.com.tr.erişim tarihi 20.04.2014).

2.4.3. Fiziksel Aktivite

Fiziksel aktivite, iskelet kasları vasıtasıyla vücudun hareketi sonucunda oluşan enerji harcanmasıdır. Her türlü fiziksel aktivite enerji harcamasını gerektirmektedir. Fiziksel aktivitede çalışmaların özelliklerine göre farklı şekillerde ortaya konabilir (Aerobik, Anaerobik veya statik, dinamik gibi çeşitlendirilebilir) (Zorba ve ark. 2009).

Toplumun büyük bir çoğunluğunda fiziksel aktivite, “spor” kelimesi ile aynı anlamda algılanmaktadır. Hâlbuki fiziksel aktivite, günlük yaşam içerisinde kas ve eklemlerin kullanılarak enerji harcaması ile gerçekleşen, kalp ve solunum hızını arttıran ve farklı şiddetlerde yorgunlukla sonuçlanan aktiviteler olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda spor aktivitelerinin yanı sıra egzersiz, oyun ve gün içerisinde yapılan çeşitli etkinliklerde fiziksel aktivite olarak kabul edilmektedir (Bek 2008).

Zamanımızda insanlığın en önemli sorunlarından biri, hayatını sağlıklı olarak sürdürmesi ya da sağlıklı yaşamdır. Sağlıklı yaşam, hayatın her anını dolu dolu değerlendirerek yaşamak, yorgunluk hissetmeden istekle çalışabilmek, tam anlamıyla dinlenebilmek, doğal yetenekleri geliştirebilmek, görünümde güzelliği kazanabilmek, bedensel dengeyi sağlayabilmek kısaca yaşama sevinci duyarak yaşamaktır (Yan 2007).

Kişilerin fiziksel aktivitesi gün içinde rutin olarak yaptığı işlere göre sınıflandırılır. Genel sınıflamalar: Mesleki aktiviteler, ev işleri, boş zaman faaliyetleri ve ulaşım olarak özetlenebilir (Saygın 2003; Özer 2001).

Çocukların büyüme ve gelişmesini sağlaması sürecinde fiziksel aktivite çok önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Fiziksel aktivite, toplum sağlığının geliştirilmesi içinde hayati unsurlardan biridir. Sağlık alışkanlıkları erken yaşlarda kazanılır ve geliştirilir. Bu sebeple hastalıklardan korunma programlarına bu yaşlarda başlanması gerekmektedir. Fiziksel aktivite alışkanlığı, enerji alımı ve harcaması arasındaki dengesizlikten olan çocukluk obezitesinde koruyucu olarak büyük rol oynamaktadır. Ergenlik öncesi çocuklarda fiziksel aktivitenin değerlendirilmesi önemlidir. Çünkü fiziksel aktivitenin çocuğun sağlığını, çocuklukta ve yetişkinlikte etkileyecek birçok psikolojik ve fizyolojik etkileri vardır (Saygın 2003).

2.4.3.1. Fiziksel Aktivite ve Egzersiz

Fiziksel aktivitenin hem vücut ağırlığının kontrolü ile hem de diğer mekanizmalarla kronik hastalık gelişim riskini azalttığı bilinmektedir. Fiziksel hareketsizlik, iyi bilinen bir kardiyovasküler hastalık risk faktörüdür. Haftanın en az beş günü yapılan sadece 30 dakika süren hafif fiziksel aktivite bile kardiyovasküler sistemdeki oluşabilecek olumsuzlukları azaltmaktadır. Fiziksel aktivitenin meme ve bağırsak kanseri riskini azalttığı gibi böbrek, endometrium ve özafagus kanserlerinin riskini de azalttığına dair kanıtlar bulunmaktadır. Aynı zamanda fiziksel aktivite insülin duyarlılığını etkilemekte ve tip 2 diyabet gelişimini azaltmaktadır. Günlük egzersiz süresinin 45 dakikaya uzatılması meme, bağırsak ve diğer kanser risklerinin daha belirgin olarak azalmasında etkili olabilir. Egzersizin kardiyovasküler hastalıklar ve kanserden korunma ötesinde hemen hemen tüm organ sistemlerinde olumlu etkileri vardır. Egzersiz, osteoporoz ve kırıklardan korunmada, tedavi ve rehabilitasyonun en önemli unsurlarından birisidir. Yaşlılarda egzersizin denge, dayanıklılık, bağırsak motilitesi, uyku, sosyal yaşam, duygu durumu ve zihinsel işlevler üzerinde olumlu etkileri bildirilmiştir (Aydın 2006).

2.4.3.2. Düzenli Fiziksel Aktivitenin Sağlık, Sosyolojik ve Psikolojik Yararları

- İş veriminin artmasına,
- Hastalık yüzünden çalışılmayan gün sayısının azalmasına,
- Daha enerjik hissetmesine, tembellikten uzaklaşmaya,
- Sağlam, canlı hareketli, egzersiz yapmaya hevesli bir kişi haline gelmeye,
- Öz saygının geliştirilmesine,
- Organizmayı beden ve ruhsal streslerin yıpratıcı etkisinden korumaya,
- Hayata daha mutlu bakmaya
- Asabi ve hiperaktif yapıyı sakinleştirmeye,
- Kendine güveninin artmasına,
- İnsanlarla çabuk arkadaşlık kurmaya ve paylaşma, yardımlaşma duygularını geliştirmeye yardımcı olur (Zorba 2009).
- Zevklidir ve yaşamı uzatır,
- Mental yeteneği artırır,
- Yağ dokusunu azaltır, yağsız doku oranını artırır,
- Kemik yoğunluğunu artırır (osteoporozu karşı koruyucudur),
- Dolaşım, kalp kapasitesi ve akciğer fonksiyonlarını artırır,
- Uykusuzluğu önler,
- Genç bir görünüm, sağlıklı deri ve kas tonusunun gelişimini sağlar,
- Kardiyovasküler hastalık riskini azaltır,
- Kardiyovasküler yaşlanmayı yavaşlatır,
- Düşük dansiteli lipoprotein kolesterolü (LDL) azalır, kalp hastalığının düşük risk göstergesi olan yüksek dansiteli lipoprotein kolesterol (HDL-C) düzeyini artırır,
- Sağlıklı kardiyovasküler sistem göstergesi olan kan basıncı ve dinlenme kalp atım hızını artırır,
- Felç riskini azaltır,
- Diyabetlilerde semptomları azaltır,
- Konstipasyon (kabızlık) kolon hastalıkları ve kanser riskini azaltır,
- Yaraların iyileşmesini hızlandırır,
- Menstrüel krampları önler,

- Soğuğa ve enfeksiyonlara karşı direnci artırır,
- Yaşlılarda günlük aktivitelerini sürdürebilme yeteneğini geliştirir (Ersoy 2004).

2.5. Okul ve Rekreasyon

Öğrencilerin öğrenmek için bulunduğu ortamda mutlu olması gerektiği savunulur ve bunun için sosyal etkinliklere eğitim kurumlarında büyük önem verilmelidir. Öğrencilerin iletişimi, etkinliklere çokça katılmaları mutlu olmalarına yarayacak unsurlardır. Eğitim kurumları, dinlenme ve boş zaman aktivitelerini değerlendirecek merkezlerin olması ve yüksek katılım sağlanması, öğrencileri okula bağlayıcı okul devamlılıklarını artırıcı ve öğrencileri okulda tutma oranlarını yükseltici faaliyetlerdir (Knepp 2011). Önceki çalışmalar göstermektedir ki, öğrencilere sağlanan kampüs rekreasyon imkanları, olmayanlara göre, öğrenciyi tutma ve olumlu davranışlar kazandırma konusunda yüksek bir gösterge olduğu görülmektedir (Belch, Gebel ve Mass 2001). Okulların kültürel ve çok fonksiyonlu rekreasyon alanlarına ihtiyaçları gün geçtikçe artmaktadır.

Frerdman, “ders dışı rekreasyon etkinliklerinin, okuldaki öğretmeni destekleyen paralel okulu oluşturduğunu belirtmekte ve öğretmeni tahta, kitaplar ve takrir yolu ile öğrencilere verdiği bilgi ve öğrencilerde yarattığı zeka, kültür ve anlayış standartları, bilgi deryasının ancak küçük bir adacığında ibarettir. Oysa ders dışında sinema, televizyon, radyo, şarkılar, spor gibi etkinliklerin öğrenciler üzerinde yarattığı etki ayrı bir önem taşır” demektedir (Stoke, Löwbeer, Capelle 1967).

Psikiyatristler rekreasyonu, dengenin ve mutluluğun yakalanmasında etkili bir faktör olarak görmüşlerdir (Ağaoğlu 2002). Ülkemizde çeşitli kuşakların, boş zamanlarını değerlendirme yönünden bir eğitimden geçmedikleri için, boş zamanlarını edilgen ve yararsız bir biçimde değerlendirdikleri bir gerçektir. Eğitim politikamızda eksikliği görülen ciddi bir biçimde ele alınıp uygulanmayan çocuk, genç ve yetişkin gibi çeşitli yaş gruplarının bir ihtiyacı olan bu konu hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler için bir sorun haline gelmiştir (Tezcan 1993).

Okulların kuruluş gayelerinden biri de öğrenciyi sosyal açıdan geliştirmektir. Böyle bir gayenin oluşabilmesi için fiziksel ortam ile birlikte okulun tüm öğeleri çağdaş bir yapıya kavuşturulması gerekir. Örneğin Kulaksızoğlu'na (1998) göre sosyal kulüpler aracılığı ile öğrencilere yeni alanlar tanıtılabilir. Çocuk ve gençlerin, okul ve iş zamanları dışındaki

özgür zamanlarını değerlendirebilecekleri uygun yerlere ihtiyaç duyulduğu fakat bu tip yerlerin eksikliği ve fırsat eşitsizlikleri, I. Ulusal Çocuk Kongresi'nde ve Ulusal Çocuk Forumu'nda, çocuklar tarafından saptanıp sonuç bildirgelerine konmuştur (Büküşoğlu ve Bayturan 2005).

Gençlerin boş zamanlarını değerlendirecek alanların olmaması, ruhsal ve bedensel gelişmelerini olumsuz yönde etkileyebilecek ortamlara kaymalarına yol açabilir. Kötü ortamda bulunmaları veya yanlış arkadaşlıklar kurmaları sonucunda, uyuşturucu ve diğer zararlı maddeleri kullanan, şiddete eğilim duyan çocuk ve gençlerin sayısı verilere göre gün geçtikçe artmaktadır (Yetiş 2008).

Milli Eğitim Bakanlığının 2008 tarihli yönetmeliğine göre, etkinliklerin amacı, ilköğretim ve ortaöğretimde ders programlarının yanı sıra, öğrencide kendine güven ve sorumluluk duygusu geliştirmeye, yeni ilgi alanları ve becerileri oluşturmaya yönelik bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda, öğrenci kulübü ile toplum hizmeti çalışmalarını ilgili iş ve işlemleri düzenlemektir. Sosyal etkinlik, öğrenci kulübü ve toplum çalışmalarını; öğrenci kulübü ise öğrencilerin öğrenimleri boyunca bilimsel, sosyal kültürel, sanatsal ve sportif alanlarda okul içi ve dışı etkinliklerde bulunmalarını sağlamak için oluşturulan grubu ifade eder (Resmi Gazete, 2008, 26804, Madde1-4). Bu etkinliklerin katılımcılık, planlılık, süreklilik, üretkenlik, gönüllülük ve işbirliği ilkeleriyle yürütülmesi gerektiği de yönetmelikte ayrıca ifade edilmektedir.

3. GEREÇ ve YÖNTEM

Bu araştırmada “Özel Okullar ile Devlet Okullarında Öğrenim Gören 9-12 Yaş Grubu İlköğretim Öğrencilerinin, Rekreasyon Faaliyetlerinden Beklentileri ve Katılımlarının Değerlendirilmesi” amaçlanmıştır. Araştırma için Mustafa Kemal Üniversitesi Rektörlüğü Etik Kurulundan 2016-14-02 numaralı onay alınmıştır.

3.1. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evren ve örneklemine Hatay ilinde bulunan rastgele yöntemle seçilen Özel (3 Okul) ve Devlet (4 Okul) okulları oluşturmaktadır. Bu çalışmaya özel okullardan 753 öğrenci, devlet okullarından 1006 öğrenci gönüllü olarak katılmıştır.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada uygulanan veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. 1. bölümde katılımcıların yaş, cinsiyet vb. sosyo-demografik bilgilerini elde etmek amacıyla 6 soru bulunmaktadır. Veri toplama aracının 2. bölümünde ise katılımcıların rekreasyon faaliyetlerinden beklentilerini ölçmeye yönelik çoktan seçmeli 17 soru yer almaktadır. Çalışmada kullanılan veri toplama aracı Aydın (2004)’ dan alınmış olup rekreasyon alanında çalışan 2 öğretim üyesine sunulmuştur. Öneriler doğrultusunda tekrar gözden geçirilen veri toplama aracı Türkçenin doğru kullanımı açısından bir Türkçe okutmanı tarafından incelenmiş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Daha sonra 25 öğrenciye uygulanmış ve anket soruları içerisinde anlayamadıkları veya karmaşık gelen bir soru olup olmadığı sorulmuştur. En nihayetinde revize edilen veri toplama aracı 1. Bölümde 7soru, 2. Bölümde ise 18 soru olacak şekilde toplamda 25 soruya çikartılmıştır.

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada verilerin toplanabilmesi için öncelikle Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Başkanlığı'ndan etik rapor alınarak Hatay İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne yazılı başvuruda bulunulmuştur. Hatay İl Milli Eğitim Müdürlüğünden olur alındıktan sonra veriler örnekleme yer alan öğrencilerin okul müdürleri ile görüşülerek uygun görülen zamanlarda bizzat araştırmacı tarafından araştırmanın önemi açıklanarak yüz yüze görüşme tekniğinden faydalanılarak toplanmıştır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin değerlendirilmesinde katılımcıların anket sorularına verdikleri cevaplar arasındaki anlamlı farklılıkların belirlenmesi için Ki-Kare yöntemi kullanılmıştır. Ki-Kare testi, parametrik olmayan testler içerisinde en yaygın olarak kullanılan testlerden olmakla birlikte, R*1 ya da 1*c biçiminde frekans tablosu ve r*c biçimindeki çapraz tabloların analizinde yararlanılan yöntemdir (Özdamar, 2015: 379). İlgili test, mevcut araştırmada çapraz tabloların analizi için kullanılmıştır. Araştırmada analizler %95 güven aralığında yapılmıştır ($p \leq 0.05$).

4. BULGULAR

Çizelge 4.1. Okul Türüne Göre Cinsiyet Dağılımı

OKUL TÜRÜ	Kız	Erkek	Toplam	x ²	p
Özel	342 45.4%	411 54.6%	753		
Devlet	510 50.7%	496 49.3%	1006	4.803	.030
Toplam	852 48.4%	907 51.6%	1759		

Çizelge 1'de; cinsiyet değişkenine göre, katılımcıların öğrenim gördükleri okul türü dağılımı istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($X^2=4.803$; $p=.030$; $p<.05$). Kızların % 45.4'ü özel okula giderken, % 50.7'si devlet okuluna gitmektedir. Erkeklerin %54.6'sı özel okula giderken % 49.3'ü devlet okuluna gitmektedir.

Çizelge 4.2. Okul Türüne Göre Yaşların Dağılımı

OKUL TÜRÜ	8.00	9.00	10.00	11.00	12.00	13.00	Toplam	x ²	p
Özel	75 10.0%	187 24.8%	222 29.5%	188 25.0%	79 10.5%	2 0.3%	753		
Devlet	31 3.1%	220 21.9%	282 28.0%	303 30.1%	162 16.1%	8 0.8%	1006	51.887	.000
Toplam	106 6.0%	407 23.1%	504 28.7%	491 27.9%	241 13.7%	10 0.6%	1759		

Çizelge 2'de; katılımcıların okul türüne göre yaşlarının dağılımları yer almaktadır. Analiz sonuçlarına göre katılımcıların yaş dağılımlarına göre seçtikleri okul türü dağılımları istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($X^2=51.887$; $p=.000$; $p<.001$)

Çizelge 4.3. Sınıf Dağılımının Okul Türüne Göre Dağılımı

OKUL TÜRÜ	3.00	4.00	5.00	6.00	Toplam	x ²	p
Özel	163	168	253	169	753		
	21.6%	22.3%	33.6%	22.4%			
Devlet	71	292	321	322	1006	90.818	.000
	7.1%	29.0%	31.9%	32.0%			
Toplam	234	460	574	491	1759		
	13.3%	26.2%	32.6%	27.9%	100.0%		

Çizelge 3’de; katılımcıların okul türüne göre sınıf dağılımlarına bakıldığında, özel okullarda %33.6 ile 5. sınıflar fazla iken, %21.6 ile 3. sınıfların az sayıda; devlet okullarında ise, % 32.0 ile 6. sınıfların en yüksek değere, %7.1 ile 3. sınıfların en az değere sahip olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları okul türüne göre katılımcıların sınıf dağılımlarının istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermiştir ($X^2=90.818$; $p=.000$; $p<.001$).

Çizelge 4.4. Anne Eğitim Durumunun Okul Türüne Göre Dağılımı

OKUL TÜRÜ	Okuma yazması yok	İlköğretim	Orta öğretim	Üniversite	Lisansüstü	Toplam	x ²	p
Özel	2	43	199	393	116	753		
	0.3%	5.7%	26.4%	52.2%	15.4%			
Devlet	7	415	413	158	13	1006	536.942	.000
	0.7%	41.3%	41.1%	15.7%	1.3%			
Toplam	9	458	612	551	129	1759		
	0.5%	26.0%	34.8%	31.3%	7.3%	100.0%		

Çizelge 4’de; katılımcıların anne eğitim durumlarına göre okul türlerinin dağılımı yer almaktadır. Anne eğitim durumunun okul türüne göre dağılımına bakıldığında, özel okullarda %52.2 oranında “üniversite mezunu”, %0.3 oranında “okuma yazması olmayan” annelerin olduğu görülürken; devlet okullarında ise, %41.3 ile “ilköğretim mezunu”, %0.7 oranında “okuma yazması olmayan” annelerin olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları anne eğitim durumuna göre katılımcıların okul türü dağılımlarının istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermiştir ($X^2=536.942$; $p=.000$; $p<.001$).

Çizelge 4.5. Baba Eğitim Durumunun Okul Türüne Göre Dağılımı

OKUL TÜRÜ	Okuma yazması yok	İlköğretim	Orta öğretim	Üniversite	Lisansüstü	Toplam	x ²	p
Özel	3 0.4%	40 5.3%	168 22.3%	399 53.0%	143 19.0%	753	600.225	.000
Devlet	7 0.7%	441 43.8%	389 38.7%	141 14.0%	28 2.8%	1006		
Toplam	10 0.6%	481 27.3%	557 31.7%	540 30.7%	171 9.7%	1759 100.0%		

Çizelge 5’de; katılımcıların baba eğitim durumlarına göre okul türü dağılımı yer almaktadır. Baba eğitim durumunun okul türüne göre dağılımına bakıldığında, özel okullarda %53.0 oranında “üniversite mezunu”, %0.4 oranında “okuma yazması olmayan” babaların olduğu görülürken; devlet okullarında ise, %43.8 ile “ilköğretim mezunu”, %0.7 oranında “okuma yazması olmayan” babaların olduğu görülmüştür. Analiz sonuçları baba eğitim durumuna göre katılımcıların okul türü dağılımlarının istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermiştir ($X^2=600.225$; $p=.000$; $p<.001$).

Çizelge 4.6. Okul Türüne Göre Masrafların Karşılandığı Kaynakların Dağılımı

OKUL TÜRÜ	Tüm masraflarımı ailem karşılıyor	Kredi/Burs alıyorum	Özel yardım alıyorum	Boş zamanlarımda çalışarak para kazanıyorum	Toplam	x ²	p
Özel	711 94.4%	35 4.6%	4 0.5%	3 0.4%	753	41.354	.285
Devlet	983 97.7%	3 0.3%	11 1.1%	9 0.9%	1006		
Toplam	1694 96.3%	38 2.2%	15 0.9%	12 0.7%	1759 100.0%		

Çizelge 6’da; okul türüne göre katılımcıların masraflarını nasıl karşıladıklarının dağılımı yer almaktadır. Okul türüne göre masrafların karşılandığı kaynaklara bakıldığında, özel okullardaki öğrencilerin %94.4’ünün masrafını aileleri karşılarken, %0.4’ü ise kendileri boş zamanlarında çalışarak para kazandıklarını bunun yanı sıra devlet okullarındaki öğrencilerin %97.7’sinin masrafını aileleri karşılarken, %0.3’ünün kredi/burs aldığı görülmüştür. Analiz sonuçları masrafların karşılandığı kaynaklara göre katılımcıların okul türü dağılımlarının istatistiksel açıdan anlamlı olmadığını göstermiştir ($X^2=41.354$; $p=.285$; $p>.05$).

Çizelge 4.7. Okul Türüne Göre İkamet Yerleri Dağılımı

OKUL TÜRÜ	Ailemle birlikte kalıyorum	Arkadaşlarımla birlikte evde kalıyorum	Yurtta kalıyorum	Akrabalarımla birlikte kalıyorum	Tek başıma evde kalıyorum	Toplam	x ²	p
Özel	748 99.3%	2 0.3%	0 0.0%	0 0.0%	3 0.4%	753		
Devlet	997 99.1%	2 0.2%	1 0.1%	2 0.2%	4 0.4%	1006	2.332	.590
Toplam	1745 99.2%	4 0.2%	1 0.1%	2 0.1%	7 0.4%	1759		
						1759		
						100.0%		

Çizelge 7’de; okul türüne göre ikamet yerleri dağılımına bakıldığında, %99.3 en yüksek oranla özel okullar ve %99,1 en yüksek oranla devlet okullarındaki öğrencilerin aileleri ile kaldığı görülmüştür. Devlet okullarında öğrenim gören öğrencilerin %0.1’ i yurttan kalırken bu oran özel okula gidenlerde %0’ dır. Analiz sonuçları katılımcıların ikamet yerlerine göre göre okul türü dağılımlarının istatistiksel açıdan anlamlı olmadığını göstermiştir ($X^2=2.332$; $p=.590$; $p>.05$).

Çizelge 4.8. Katılımcıların Boş Zamanlarında Daha Çok Hangi Etkinliklere Katıldıklarının Dağılımı

OKUL TÜRÜ	Spor faaliyetleri	Sosyal faaliyetler	Kültürel faaliyetler	Özel hobi faaliyetleri	Eğlence ve oyun salonları	Beceri ve meslek kazandırıcı kurslar	Toplam	x ²	p
Özel	380 50.5%	73 9.7%	16 2.1%	158 21.0%	96 12.7%	30 4.0%	753		
Devlet	653 64.9%	90 8.9%	17 1.7%	137 13.6%	77 7.7%	32 3.2%	1006	42.079	.000
Toplam	1033 58.7%	163 9.3%	33 1.9%	295 16.8%	173 9.8%	62 3.5%	1759		
							1759		
							100.0%		

Çizelge 8’de; özel ve devlet okullarında okuyan öğrencilerin “boş zamanlarda daha çok hangi etkinliklere katıldığına” bakıldığında gerek özel okullarda gerekse de devlet okullarında öğrenim görenlerin en fazla spor etkinliklerine katıldıkları görülmektedir. Analiz sonuçları katılımcıların boş zamanda katıldıkları etkinliklere göre okul türü dağılımlarının istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermiştir ($X^2=42.079$; $p=.000$; $p<.001$).

Çizelge 4.9. Katılımcıların Boş Zaman Faaliyetleri İçin Günde Ortalama Kaç Saat Ayırdığının Dağılımı

OKULTÜRÜ	0-1.5 saat	1.5-3 saat	3-4.5 saat	4.5-6 saat	6-8 saat	Toplam	x ²	p
Özel	289	299	100	30	35	753		
	38.4%	39.7%	13.3%	4.0%	4.6%			
Devlet	504	310	138	32	22	1006		
	50.1%	30.8%	13.7%	3.2%	2.2%		31.856	.000
Toplam	793	609	238	62	57	1759		
	45.1%	34.6%	13.5%	3.5%	3.2%	100.0%		

Çizelge 9’da; katılımcıların okul türüne göre boş zaman faaliyetleri için günde ortalama kaç saat ayırdıklarının dağılımı yer almaktadır. Buna göre gerek özel okul gerek devlet okulunu tercih edenler boş zaman faaliyetlerine en yoğun şekilde ortalama 0-1,5 saat ayırmaktadırlar. Analiz sonuçları katılımcıların okul türüne göre boş zaman faaliyetlerine ayırdıkları ortalama zaman dağılımının istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermiştir ($X^2=31.856$; $p=.000$; $p<.001$).

Çizelge 4.10. Okullarda Rekreasyon Amaçlı Merkez Olup Olmadığının Dağılımı

OKUL TÜRÜ	Evet	Hayır	Toplam	x ²	p
Özel	515	238	753		
	68.4%	31.6%			
Devlet	156	850	1006		
	15.5%	84.5%		510.494	.000
Toplam	671	1088	1759		
	38.1%	61.9%	100.0%		

Çizelge 10’da; katılımcıların okul türüne göre kurumlarında herhangi bir rekreasyon amaçlı merkez olup olmadığının dağılımı yer almaktadır. Buna göre özel okula gidenlerin %68.4’ ü kurumlarında rekreatif amaçlı merkezin olduğunu ifade ederken, devlet okuluna gidenlerin %84.5’ i böyle bir merkezin olmadığını ifade etmiştir. Analiz sonuçları katılımcıların okul türüne göre kurumlarında rekreasyon amaçlı herhangi bir merkez olup olmadığına dair yorumlarının dağılımının istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermiştir ($X^2=510.494$; $p=.000$; $p<.001$).

Çizelge 4.11. Okullarda Rekreasyon Alanlarının Yeterli Bulunup Bulunmadığının Dağılımı

OKULTÜRÜ	Evet	Hayır	Kısmen	Toplam	x ²	p
Özel	422 56.0%	147 19.5%	184 24.4%	753	424.398	.000
Devlet	160 15.9%	669 66.5%	177 17.6%	1006		
Toplam	582 33.1%	816 46.4%	361 20.5%	1759 100.0%		

Çizelge 11’de; katılımcıların okul türüne göre kurumlarındaki rekreasyon alanlarının yeterliğine ilişkin ifadelerinin dağılımı yer almaktadır. Buna göre özel okula gidenlerin %56’ sı kurumlarındaki rekreasyon alanlarını yeterli bulurken, devlet okuluna gidenlerin %66.5’ i yeterli bulmamaktadır. Analiz sonuçları katılımcıların kurumlarındaki rekreasyon alanlarının yeterliğine ilişkin görüşlerinin dağılımının istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermiştir ($X^2=424.398$; $p=.000$; $p<.001$).

Çizelge 4.12. Okullarda Boş Zaman Faaliyetlerinin Yeterli Bulunup Bulunmadığının Dağılımı

OKULTÜRÜ	Evet	Hayır	Kısmen	Toplam	x ²	p
Özel	473 62.8%	114 15.1%	166 22.0%	753	402.271	.000
Devlet	214 21.3%	600 59.6%	192 19.1%	1006		
Toplam	687 39.1%	714 40.6%	358 20.4%	1759 100.0%		

Çizelge 12’de; katılımcıların okul türüne göre kurumlarındaki boş zaman faaliyet organizasyonlarının yeterliliğine ilişkin görüşlerinin dağılımı yer almaktadır. Buna göre özel okula gidenlerin %62.8’ i kurumlarındaki boş zaman faaliyet organizasyonlarını yeterli bulurken; devlet okuluna gidenlerin %59.6’ sı yeterli bulmamaktadır. Analiz sonuçları katılımcıların okul türüne göre kurumlarındaki boş zaman faaliyetlerine yönelik organizasyonlarının yeterliliğine ilişkin görüşlerinin dağılımının istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermiştir ($X^2=402.271$; $p=.000$; $p<.001$).

Çizelge 4.13. Öğrencilerin Okullarda Düzenlenmesini İstedikleri Rekreasyon Faaliyetlerinin Dağılımı

OKUL TÜRÜ	Spor faaliyetleri	Sosyal faaliyetler	Kültürel faaliyetler	Sanatsal faaliyetler	Turistik ve eğlence amaçlı faaliyetler	Meslek kazandırıcı faaliyetler	Toplam	x ²	p
Özel	370	57	26	83	172	45	753		
	49.1%	7.6%	3.5%	11.0%	22.8%	6.0%			
Devlet	538	142	68	103	117	38	1006	64.305	.000
	53.5%	14.1%	6.8%	10.2%	11.6%	3.8%			
Toplam	908	199	94	186	289	83	1759		
	51.6%	11.3%	5.3%	10.6%	16.4%	4.7%	100.0%		

Çizelge 13'de; katılımcıların okul türüne göre kurumlarında düzenlenmesini istedikleri rekreasyon faaliyetlerine ilişkin görüşlerinin dağılımı yer almaktadır. Buna göre gerek özel okula gidenler gerek devlet okullarına gidenler en yoğun şekilde kurumlarında spor faaliyetlerinin düzenlenmesini istemektedirler. Analiz sonuçları katılımcıların bu konudaki görüşlerinin dağılımının istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermiştir ($X^2=64.305$; $p=.000$; $p<.001$)

Çizelge 4.14. Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetlerine Katılım Amaçları

OKUL TÜRÜ	Dinlendirici olması	Sosyal çevre kazandırması	Eğlendirici ve heyecan verici olması	Sosyal ilişkileri geliştirmesi	Yaratıcı gücü geliştirmesi	Eğitici olması	Günlük streslen uzaklaştırması	Sağlığı koruması	Toplam	χ^2	p
Özel	104 13.8%	59 7.8%	326 43.3%	31 4.1%	65 8.6%	93 12.4%	38 5.0%	37 4.9%	753		
Devlet	74 7.4%	85 8.4%	321 31.9%	46 4.6%	79 7.9%	292 29.0%	36 3.6%	73 7.3%	1006	94.330	.000
Toplam	178 10.1%	144 8.2%	647 36.8%	77 4.4%	144 8.2%	385 21.9%	74 4.2%	110 6.3%	1759	100.0%	

Çizelge 14'te; katılımcıların okul türüne göre boş zaman faaliyetlerine katılım amaçlarının dağılımı yer almaktadır. Buna göre gerek özel gerek devlet okuluna gidenlerin boş zaman faaliyetlerine katılım amacı en yoğun şekilde bu etkinliklerin eğlendirici ve heyecan verici olmasıdır. Analiz sonuçları katılımcıların bu husustaki tutumlarının istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermiştir ($\chi^2=94.330$; $p=.000$; $p<.001$).

Çizelge 4.15. Öğrencilerin Çeşitli Sebeplerden Dolayı Katılmadıkları Faaliyetlerin Dağılımı

OKUL TÜRÜ	Spor faaliyetleri	Sosyal faaliyetler	Kültürel faaliyetler	Sanatsal faaliyetler	Turistik ve eğlence amaçlı faaliyetler	Meslek kazandırıcı faaliyetler	Toplam	x ²	p
Özel	224 29.7%	104 13.8%	76 10.1%	85 11.3%	131 17.4%	133 17.7%	753		
Devlet	375 37.3%	88 8.7%	75 7.5%	173 17.2%	194 19.3%	101 10.0%	1006	50.668	.011
Toplam	599 34.1%	192 10.9%	151 8.6%	258 14.7%	325 18.5%	234 13.3%	1759 100.0%		

Çizelge 15’de; katılımcıların okul türüne göre çeşitli sebeplerden dolayı katılmadıkları faaliyetlerin dağılımı yer almaktadır. Buna göre gerek özel gerek devlet okuluna gidenler çeşitli sebeplerden dolayı en yoğun şekilde spor faaliyetlerine katılmamışlardır. Analiz sonuçları katılımcıların çeşitli sebeplerden dolayı katılmadıkları etkinliklerin dağılımının istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermiştir ($X^2=50.668$; $p=.011$; $p<.05$).

Çizelge 4.16. Öğrencilerin Faaliyetlere Katılmama Nedenlerinin Dağılımı

OKUL TÜRÜ	Maddi imkânların yeterli olmaması	Yeterli sosyal çevrenin olmayışı	Aile baskısı	Toplumsal baskı	Sağlık ile ilgili sebepler	Faaliyet alanlarının yeterli olmayışı	Teşvik edici unsurların yeterli olmayışı	Toplam	x ²	p
Özel	127 16.9%	127 16.9%	79 10.5%	31 4.1%	91 12.1%	134 17.8%	164 21.8%	753		
Devlet	147 14.6%	88 8.7%	54 5.4%	22 2.2%	81 8.1%	519 51.6%	95 9.4%	1006	229.066	.000
Toplam	274 15.6%	215 12.2%	133 7.6%	53 3.0%	172 9.8%	653 37.1%	259 14.7%	1759 100.0%		

Çizelge 16’da; katılımcıların okul türüne göre kurumlarında gerçekleşen faaliyetlere katılmama nedenlerinin dağılımı yer almaktadır. Buna göre özel okula gidenlerin %21.8’ i teşvik edici unsurların yeterli olmayışından faaliyetlere katılmazken; devlet okuluna gidenlerin %54.6’ sı faaliyet alanlarının yeterli olmayışından bu etkinliklere katılmamaktadır. Analiz sonuçları bu dağılımın istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermiştir ($X^2=229.066$; $p=.000$; $p<.001$).

Çizelge 4.17. Öğrencilerin Sporla Hangi Düzeyde İlgilenildiklerinin Dağılımı

OKUL TÜRÜ	İzleyici olarak	Boş zamanlarımda	Lisanslı sporcuyum	İlgilenmiyorum	Toplam	x ²	P
Özel	64 8.5%	429 57.0%	228 30.3%	32 4.2%	753	41.696	.055
Devlet	52 5.2%	709 70.5%	194 19.3%	51 5.1%	1006		
Toplam	116 6.6%	1138 64.7%	422 24.0%	83 4.7%	1759 100.0%		

Çizelge 17’de; katılımcıların okul türüne göre sporla hangi düzeyde ilgilendiklerinin dağılımı yer almaktadır. Buna göre gerek özel okula gidenler gerek devlet okuluna gidenler en yoğun şekilde sporla boş zamanlarında ilgilenmektedirler. Analiz sonuçları bu dağılımın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığını göstermiştir ($X^2=41.696$; $p=.055$; $p>.05$).

Çizelge 4.18. Öğrencilerin Düzenli Spor Yapıp Yapmama Durumlarının Dağılımı

OKULTÜRÜ	Evet	Hayır	Toplam	x ²	P
Özel	617 81.9%	136 18.1%	753	3.307	.071
Devlet	789 78.4%	217 21.6%	1006		
Toplam	1406 79.9%	353 20.1%	1759 100.0%		

Çizelge 18’de; katılımcıların okul türüne göre düzenli spor yapıp yapmadığının dağılımı yer almaktadır. Buna göre gerek özel gerek devlet okuluna gidenler en yoğun şekilde düzenli olarak spor yapmaktadır. Analiz sonuçları bu dağılımın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığını göstermiştir ($X^2=3.307$; $p=.071$; $p>.05$).

Çizelge 4.19. Okul Türüne Göre Yakından İlgilenilen Spor Branşlarının Dağılımı

OKUL TÜRÜ	Futbol	Voleybol	Basketbol	Tenis	Kayak	Yüzme	Hentbol	Masa tenisi	Doğa sporları	İlgilenmiyorum	Diğer	Toplam	x ²	p
Özel	240	71	128	56	7	141	3	12	21	26	48	753		
	31.9%	9.4%	17.0%	7.4%	0.9%	18.7%	0.4%	1.6%	2.8%	3.5%	6.4%			
Devlet	325	261	153	14	4	126	4	11	25	27	56	1006		
	32.3%	25.9%	15.2%	1.4%	0.4%	12.5%	0.4%	1.1%	2.5%	2.7%	5.6%		117.824	.000
Toplam	565	332	281	70	11	267	7	23	46	53	104	1759		
	32.1%	18.9%	16.0%	4.0%	0.6%	15.2%	0.4%	1.3%	2.6%	3.0%	5.9%	100.0%		

Çizelge 19'da; katılımcıların okul türüne göre ilgilendikleri spor dallarının dağılımı yer almaktadır. Buna göre gerek özel okula gerek devlet okuluna gidenler en yoğun şekilde futbola ilgilienmektedir. Analiz sonuçları bu dağılımın istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermektedir ($X^2=117.824$; $p=.000$; $p<.001$).

Çizelge 4.20. Okul Türüne Göre Ailelerde Düzenli Spor Yapanların Dağılımları

OKULTÜRÜ	Evet	Hayır	Toplam	x ²	p
Özel	566	187	753		
	75.2%	24.8%			
Devlet	577	429	1006	60.030	.000
	57.4%	42.6%			
Toplam	1143	616	1759		
	65.0%	35.0%	100.0%		

Çizelge 20’de; katılımcıların okul türüne göre ailelerinde düzenli olarak spor yapanların sayılarının dağılımı yer almaktadır. Buna göre gerek özel gerek devlet okuluna gidenlerin ailelerinde düzenli spor yapanların sayısı yapmayanlara oranla fazladır. Analiz sonuçları bu dağılımın istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermiştir ($X^2=60.030$; $p=.000$; $p<.001$)

Çizelge 4.21. Katılımcıların Sporla İlgilenme Amaçları

OKUL TÜRÜ	Sağlığını korumak amacıyla	Boş zamanlarını değerlendirmek amacıyla	Stresten uzaklaşmak amacıyla	Sosyal çevre kazanmak amacıyla	Meslek edinmek amacıyla	Toplam	x ²	p
Özel	393	245	46	26	43	753		
	52.2%	32.5%	6.1%	3.5%	5.7%			
Devlet	371	500	62	34	39	1006	56.323	.046
	36.9%	49.7%	6.2%	3.4%	3.9%			
Toplam	764	745	108	60	82	1759		
	43.4%	42.4%	6.1%	3.4%	4.7%	100.0%		

Çizelge 21’de; katılımcıların okul türüne göre sporla ilgilenme amaçlarının dağılımı yer almaktadır. Buna göre özel okula gidenlerin %52.2’ si sağlığını korumak için spor yaparken; devlet okuluna gidenlerin %49.7’si boş zamanları değerlendirmek amacıyla spor yapmaktadır. Analiz sonuçları bu dağılımın istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermektedir ($X^2=56.323$; $p=.046$; $p<.05$).

Çizelge 4.22. Katılımcıların Okullarında Yeterli Düzeyde Spor Yapma İmkânı Bulunup Bulunmadığının Dağılımı

OKUL TÜRÜ	Evet	Hayır	Kısmen	Toplam	x ²	p
Özel	443 58.8%	81 10.8%	229 30.4%	753	260.110	.000
Devlet	216 21.5%	257 25.5%	533 53.0%	1006		
Toplam	659 37.5%	338 19.2%	762 43.3%	1759 100.0%		

Çizelge 22’de; katılımcıların okul türüne göre kurumlarında yeterli düzeyde spor yapma imkânı bulunup bulunmadığına ilişkin görüşlerinin dağılımı yer almaktadır. Buna göre özel okula gidenlerin %58.8’ i imkânların yeterli olduğunu ifade ederken; devlet okuluna gidenlerin %53’ ü bu imkânları kısmen yeterli bulmaktadır. Analiz sonuçları bu dağılımın istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermiştir ($X^2=260.110$; $p=.000$; $p<.001$).

Çizelge 4.23. Katılımcıların Okullarındaki Spor Tesislerini Yeterli Bulup Bulmadıklarının Dağılımı

OKUL TÜRÜ	Evet	Hayır	Kısmen	Toplam	x ²	p
Özel	495 65.7%	105 13.9%	153 20.3%	753	357.021	.000
Devlet	214 21.3%	380 37.8%	412 41.0%	1006		
Toplam	709 40.3%	485 27.6%	565 32.1%	1759 100.0%		

Çizelge 23’de; katılımcıların okul türüne göre kurumlarındaki spor tesislerini yeterli bulup bulmadıklarının dağılımı yer almaktadır. Buna göre özel okula gidenlerin %65.7’ si bu imkânları yeterli bulurken; devlet okuluna gidenlerin %41’ i bu tesisleri kısmen yeterli bulmaktadır. Analiz sonuçları bu dağılımın istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermektedir ($X^2=357.021$; $p=.000$; $p<.001$).

Çizelge 4.24. Katılımcıların Okullarında Hangi Tür Spor Organizasyonlarının Düzenlenmesini İstediklerinin Dağılımı

OKUL TÜRÜ	Sınıflar veya okullar arası turnuvalar	Doğa sporlarına yönelik kamplar	Eğlence amaçlı spor yarışmaları	Sağlık için spor programları	Halk oyunları grup çalışmaları	Diğer	Toplam	x ²	p
Özel	280 37.2%	178 23.6%	168 22.3%	45 6.0%	22 2.9%	60 8.0%	753	33.194	.000
Devlet	475 47.2%	205 20.4%	203 20.2%	50 5.0%	40 4.0%	33 3.3%	1006		
Toplam	755 42.9%	383 21.8%	371 21.1%	95 5.4%	62 3.5%	93 5.3%	1759 100.0%		

Çizelge 24’de; katılımcıların okul türüne göre kurumlarında hangi tür spor organizasyonu düzenlenmesini istediklerinin dağılımı yer almaktadır. Buna göre gerek özel okula gerek devlet okuluna gidenler en yoğun şekilde sınıflar veya okullar arası turnuvaların düzenlenmesini istemektedir. Analiz sonuçları bu dağılımın istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermektedir ($X^2=33.194$; $p=.000$; $p<.001$).

Çizelge 4.25. Katılımcıların Okullardaki Daha Çok Hangi Spor Tesislerinden Faydalandıklarının Dağılımı

OKUL TÜRÜ	Spor salonu	Yüzme havuzu	Tenis kortları	Futbol sahası	Koşu parkuru	Açık spor alanları	Diğer	Toplam	x ²	p
Özel	351 46.6%	125 16.6%	34 4.5%	104 13.8%	16 2.1%	74 9.8%	49 6.5%	753	567.117	.000
Devlet	68 6.8%	53 5.3%	19 1.9%	234 23.3%	61 6.1%	390 38.8%	181 18.0%	1006		
Toplam	419 23.8%	178 10.1%	53 3.0%	338 19.2%	77 4.4%	464 26.4%	230 13.1%	1759 100.0%		

Çizelge 25’de; katılımcıların okul türüne göre kurumlarında en çok hangi spor tesisinden faydalandıklarının dağılımı yer almaktadır. Buna göre özel okula gidenlerin %46.6’ sı en yoğun şekilde spor salonunu kullanırken; devlet okuluna gidenlerin %3.8’ i açık alan spor alanlarını kullanmaktadır. Analiz sonuçları bu dağılımın istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermektedir ($X^2=567.117$; $p=.000$; $p<.001$).

5. TARTIŞMA

Bu çalışma, 9-12 yaş arası ilköğretim 2. kademe öğrencilerinin öğrenim gördükleri okul türüne göre boş zaman değerlendirme biçimleri ve beklentilerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışma bulguları incelendiğinde katılımcıların anne ve baba eğitim düzeyleri arttıkça çocuklarını özel okula gönderme eğilimindedir (Çizelge 4-5). Literatür incelendiğinde anne ve baba eğitim düzeyinin çocukların eğitim durumlarına etkisinin olduğunu göstermektedir. Örneğin Tanrıverdi (2016) çalışmasında baba eğitim düzeyi arttıkça çocukların beden eğitimi ve spor dersine yönelik ilgilerinin arttığını ifade etmiştir. Ayrıca Yenilmez, Özbey (2006) çalışmalarında öğrencilerin anne ve baba eğitim düzeyleri arttıkça matematik dersine yönelik kaygı düzeyleri düşmektedir. Çalışmamızın bulgusu Tanrıverdi (2016) Yenilmez, Özbey (2006) bulgularını destekler niteliktedir. Nitekim eğitim ve öğretimin ilk basamağının aile olduğu düşünüldüğünde anne ve baba eğitim düzeyinin çocukların tercih ettikleri okulu etkilemesi son derece normaldir. Bu düşüncüyü destekler nitelikte araştırmacılar; her ebeveynin çocuklarının eğitimi üzerinde bir etkisi olduğunu ve son dönemde ailelerin çocuğunun öğrenim göreceği okula dikkat ettiğini ifade etmiştir. Bu durumun ekonomik ve sosyal sebeplerinin olduğunu ve anne-baba eğitim düzeyinin bu sosyal etmenlerden olduğunu belirtmiştir (Schneider 2018).

Analiz sonuçlarına göre ayrıca öğrencilerin okul türüne göre masrafları genellikle aileleri tarafından karşılanmaktadır (Çizelge 6). İlgili tablo incelendiğinde %4,6 ile özel okullarda, %0,3 ile devlet okullarında Kredi/Burs aldıklarını ifade eden öğrencilerin okul türüne göre bakıldığında, özel okulda okuyan öğrencilerin kendilerinin ya da ailelerinin kredi/burs sınavlarını takip edip bu sınavlarda başarılı oldukları görülmekle beraber, gelecekte araştırılmaya değer bir konu olduğu düşünülmektedir. Bu görüşü destekler nitelikte Nam ve Ansong (2015) çocuklarının eğitimi için birikim yapan ailelerin çocuklarının genellikle daha başarılı olduklarını ifade etmiş ve bu durumun daha detaylı incelenebilmesi için farklı popülasyonlarda çalışmaların yapılmasının gerekliliğini ifade etmiştir.

Çalışma bulgularına göre, gerek devlet gerek özel okullara giden öğrenciler, boş zamanlarında en çok sportif etkinliklere katılmaktadırlar (Çizelge 8). Öz (2014) araştırmasında, öğrencilerin boş zamanlarını sportif etkinliklerle geçirdiğini belirtmiştir. İki çalışmanın bulguları bu anlamda paralellik göstermektedir. Sporun bireylere bilişsel, duyuşsal ve fiziksel açılardan kazandırdıkları göz önüne alınırsa öğrencilerin boş zamanlarında sporu seçmeleri memnuniyet vericidir. Ayrıca araştırmalar sportif etkinlikler, okullar arası etkinlikler, yaz okulları ve benzeri aktif fiziksel katılım içeren etkinliklerin, öğrenim çağındaki çocukların günlük zamanlarının büyük bir kısmını oluşturduğunu belirtmiş ve bu etkinliklerin çocukların gelişimini pozitif yönde etkilediğini eklemiştir (Vandell ve ark. 2015).

Çizelge 11’ de katılımcıların rekreasyon alanlarını yeterli bulup bulmadığına bakılmış ve özel okula gidenler yeterli bulurken, devlet okuluna gidenlerin yeterli bulmadığı görülmüştür. Özel ve Devlet okul türlerine göre Öz (2014) çalışmasında mevcut araştırmanın bu bulgusuna paralel bir sonuç elde etmiştir. Kaba (2009)’ya göre, Üniversitelerdeki “*Rekreasyon tesislerinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?*” sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde üniversitelerin “% 75’inin Hayır, % 20’sinin Evet” cevabı verdiği görülmektedir. Üstün (2013) ise çalışmasında Ege Bölgesindeki Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında okuyan öğrencilerin üniversitelerin sağladığı rekreatif imkânları “kesinlikle yetersiz” veya “yetersiz” olduğunu ifade etmiştir. Araştırmacılar ise okulların genellikle cimnastik salonları, basketbol ve tenis kortları, oyun alanları ve yeşil alanlar gibi güvenli rekreatif imkânlarla sahip olmasının önemli olduğunu belirtmiştir (Carlton ve ark. 2017). Ayrıca, okulların sahip oldukları sportif tesislerin öğrencilerin disiplin durumlarına pozitif katkı sağladığı da araştırmacılar tarafından ortaya konmuştur (Maingi ve ark. 2017). Dolayısıyla devlet okullarının yeterli sportif ve rekreatif imkânlarla sahip olacak şekilde dizayn edilmesi eğitimin kalitesi açısından önemlidir.

Çizelge 18’ de yer alan bulgumuzda hem özel hem de devlet okullarında düzenli spor yapanların daha çok olduğu görülmüştür. Ancak Akgül ve arkadaşları (2012) bulgularında, eğitim-öğretim çalışmalarının ve müfredat programlarının, okul içi ve dışı sportif etkinliklere katılamama sebebi olduğunu tespit etmişlerdir. Benzer şekilde Arabacı (2017) tarafından, öğrencilerin %85’inin düzenli spor yapma isteğinin olduğu, ancak % 25’inin düzenli spor yapabildiği belirtilmiştir. Ayrıca öğrenciler çoğunlukla okulda sadece beden eğitimi dersinde spor etkinliklerine katılabildiklerini belirtmişlerdir. Keating ve arkadaşları

(2005)' de okul çağındaki çocukların % 40-50' sinin genellikle sedanter bir yaşam tarzını benimsediğini ve yeteri kadar fiziksel etkinlikte bulunamadığını belirtmiştir. Mevcut çalışmada öğrencilerin daha fazla oranla spor yapıyor olmaları sporun ve düzenli egzersizin faydaları göz önüne alındığında önemlidir. Olguya farklı bir bakış açısı getiren Chase ve Dummer (1992) ise erkek öğrenciler için sportif başarının akademik başarıdan önce geldiğini belirtmiştir. Bu durumun da ileride araştırılmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Düzenli spor yapılıyorsa, hangi spor dalı ile ilgilenildiği sorusuna verilen cevaplarda da (Çizelge 19), her iki okul türünde Futbol branşının en yüksek yüzde ile uğraşıldığı görülürken, ikinci en yüksek tercihlerinin farklı olduğu görülmüştür. Bu bulgumuzla ilgili literatür incelendiğinde Yetiş'in (2008) doktora tezinde de, okul türlerine göre uğraşılan spor branşına bakılmış ve bizim bulgumuzla benzer şekilde en çok uğraşılan branşın Futbol olduğu görülmüştür. Seabra ve arkadaşları da (2007) çalışmalarında, 10-18 yaş aralığında erkek öğrencilerin kızlardan daha fazla spor yaptıklarını, erkeklerin arasında futbolun en popüler spor dalı olduğunu, kız öğrencilerinde daha çok yüzme ve futbolu tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Mevcut çalışma bulguları yukarıda bahsi geçen çalışma bulgularını destekler niteliktedir.

Çizelge 20' de katılımcıların okul türüne göre ailelerinde düzenli olarak spor yapanların sayılarının dağılımı yer almaktadır. Buna göre; gerek özel gerek devlet okuluna gidenlerin ailelerinde düzenli spor yapanların sayısı yapmayanlara oranla fazladır. Analiz sonuçları bu dağılımın istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermiştir ($X^2=60.030$; $p=.000$; $p<.001$). Aynı zamanda araştırma yaptığımız okullarda ki öğrencilerin ailelerinde düzenli spor yapanlar, özel okullarda % 75,2 iken, devlet okullarında %57,4'tür. Okul türüne göre rekreasyon faaliyetlerinden beklentiler ve katılımın değerlendirilmesi konu başlığı ile bakıldığında, özel okullardaki ebeveynlerin spora bakış açıları daha pozitif olduğu görülmüştür. Çetin (2007) araştırmasında, "ortaöğretim öğrencilerinin ailesinde spor yapanların, beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları incelendiğinde; ortaöğretim öğrencilerinin ailesinde spor yapanın olup olmamasına göre beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmiştir. Buradan da öğrencinin ailesinde spor yapan olması beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarda belirleyici bir etkidir sonucu söylenebilir" sonucuna varmıştır. Araştırmamız ile Çetin'nin çalışmasının örtüştüğü görülmektedir.

Katılımcıların okul türüne göre sporla ilgilenme amaçlarına bakıldığında (Çizelge 21), özel okula gidenlerin %52,2' si sağlığını korumak için spor yaparken %32,5'i ise boş zamanlarını değerlendirmek için olduğunu, devlet okuluna gidenlerin %49,7'si boş zamanları değerlendirmek, %36,9'u ise sağlığını korumak amacıyla spor yaptığı görülmüştür. Analiz sonuçları bu dağılımın istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermektedir ($X^2=56.323$; $p=.046$; $p<.05$). Literatür incelendiğinde, Arabacı (2017) "İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Yaşamlarında Sporun Anlam ve Önemi" başlıklı çalışmasında, %75'i sağlık için, %10'u boş zaman etkinliği ve diğerleri de %5'er farklı amaçlar için olduğunu belirtmiştir. Arabacı'nın çalışmasında elde ettiği bulgular, bizim çalışmamızda ki özel okul türünün sonuçlarını destekler niteliktedir. Benzer bir çalışmada Sunay ve ark. (2003), önem sırasına göre bakıldığında 3. Sağlık için, 4. İse boş zaman değerlendirmek için olduğu görülmekle beraber bu çalışmada okul türüne göre özel okullar sonucunu destekler niteliktedir. Allender ve arkadaşları (2006) gençlerin ve yetişkinlerin neden spor yaptıklarını 1200 den fazla çalışmayı inceleyerek açıklamaya çalışmıştır. Ortaya çıkan sonuca göre uygun kiloya düşmek, sosyal etkileşim ve eğlence gençlerin spora katılımında ortaya çıkan en önemli etmenlerken; yetişkinlerde yaşlanmaya bağlı belirtileri ortadan kaldırmak ve sosyalleşmek öne çıkan etmenlerdir.

Katılımcıların okullarında yeterli düzeyde spor yapma imkânı bulunup bulunmadığı sorusuna verdikleri cevaplarda (Çizelge 22), özel okula gidenlerin %58,8' i imkânların yeterli olduğunu ifade ederken, devlet okuluna gidenlerin %53' ü bu imkânları kısmen yeterli bulmaktadır. Analiz sonuçları bu dağılımın istatistiksel açıdan anlamlı olduğunu göstermiştir ($X^2=260.110$; $p=.000$; $p<.001$). Benzer bir çalışmada da, özel okullardaki spor salonu imkânları nedeniyle spor etkinliklerinin derecesinin devlet okullarınınkinden daha yüksek olduğu bulunmuştur (Esen 2010). Bu bulgu bizim bulgumuzu destekler niteliktedir.

Çizelge 25' te araştırmamıza katkıda bulunan öğrencilerin, okul türüne göre, buldukları okullarda en çok hangi spor tesisinden faydalandıklarına bakıldığında, özel okula gidenlerin %46,6' sı en yoğun şekilde spor salonunu kullanırken, devlet okuluna gidenlerin %38,8' i açık alan spor alanlarını kullandıkları sonucuna varılmıştır. Literatür incelendiğinde, birçok ilimizde bulunan kamu ya da özel spor kulüplerinde aktif olarak spor yapan bireylerle oldukça geniş bir tarama yapan Yücel ve arkadaşları (2015), en çok açık alan, Futbol tesislerinin kullanıldığını ve sırası ile Hentbol, Tekvando, Basketbol, Yüzme, Okçuluk ve Cimnastik tesislerinde bulunulduğunu tespit etmişlerdir. Yücel ve arkadaşlarının

(2015) elde etmiş oldukları sonuç, bizim araştırmamızdaki devlet okullarına gidenlerin tercihlerini destekler niteliktedir.

6. SONUÇ

Çalışma neticesinde, örnekleme yer alan özel okulların sportif ve rekreatif imkânlarının devlet okullarına göre, öğrencilere daha fazla imkân tanıyabildiği tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarını özel okullara gönderme eğiliminde olduğu görülmüştür. Her iki okul öğrencilerinin de boş zamanlarında daha çok sportif faaliyetlere katıldığı ve ağırlıklı olarak futbol branşı ile ilgilendikleri saptanmıştır. Eğitim düzeyi yüksek olan özel okul velilerinin sporla daha çok ilgilendiği, özel okula giden öğrencilerin boş zamanlarında spor ile ilgilenme nedenlerinin sağlıklarını koruduğu bilincinde olmaları gibi sonuçlar elde edilmiştir. Hiç şüphesiz ki eğitim son derece önemlidir. Dolayısıyla ileride yapılacak çalışmaların mevcut çalışmanın sınırlılıklarını en aza indirgeyerek konuya farklı bakış açıları getirmeleri de sürdürülebilir bir eğitim açısından önemlidir.

Öneriler

1. Çalışma konumuzun farklı yaş gruplarına uygulanarak sonuçların karşılaştırılması, alınacak önlemlerin önem sırasını ortaya çıkaracaktır.
2. Araştırmamızın daha geniş bir evrene uygulanması halinde, sonuçların daha da belirginleşmesi açısından iyi olacağı düşünülmektedir.
3. Bulgularımıza göre, devlet okuluna gidenlere oranla özel okula gidenlerin kredi ve bursluluk sınavlarını daha çok takip ederek, elde ettiği sonucu çıkmıştır. Bu nedenle öğrencilerin masraflarını nereden ve nasıl karşılandığı konusu araştırmaya değer bir konu olduğu düşünülmektedir.
4. Öğrencilerin düzenli spor yapıp yapmadıkları konusu gerekçeleri ile ortaya konmasının faydalı olacağına inanılmaktadır.

7. KAYNAKLAR

1. **Abadan M.** Türk Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri. *BZD Semineri*, HSEK Yayını, Ankara. **1961**.
2. **Ağaoğlu Y S.** Türkiye'deki Üniversitelerin Rekreasyon Programlarının Geliştirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ondokuzmayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. **2002**.
3. **Alkibay S.** Profesyonel Futbol Kulüplerinin Taraftar İlişkileri Yoluyla Marka Değeri Yaratmaları Üzerine Bir Araştırma. *Hacettepe Üniversitesi, İİBF Dergisi*, Cilt 23, **2005**, sayı 1: 83-108.
4. **Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı.** Devlet Planlama Teşkilatı, Yayın No:2174, **1990 – 1994**, s. 297.
5. **Arabacı İB.** İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Yaşamlarında Sporun Anlam ve Önemi. *Turkish Journal of Educational Studies*, **2017**, sayı 4:1.
6. **Aracı H.** *Okullarda Beden Eğitimi*. Bağırhan Vakfı Yayınları, Ankara. **1999**.
7. **Argan M.** *Eğlence Pazarlaması*. Detay Yayıncılık, Ankara. **2007**.
8. **Argın Ş.** *Nostalji ile Ütopya Arasında*. Birikim Yayınları, 1. baskı, İstanbul. **2003**.
9. **Aslan LN.** Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Değerlendirme Eğilimi. Doktora Tezi, 9 Eylül Üniversitesi, İzmir. **1994**, s. 38.
10. **Aydın C. A ve B** Kişilik Tiplerinin Boş Zaman Davranışlarının Kıyaslanması. Yüksek lisans tezi, Eskişehir, **2016**.
11. **Aydın E.** Selçuk Üniversitesinin Farklı Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Boş Zaman Faaliyetlerini Değerlendirme Tercihleri ve Beklentileri. Yüksek Lisans Tezi, Konya, **2004**.
12. **Aydın ZD.** Toplum ve Birey İçin Sağlıklı Yaşlanma, Yaşam Biçiminin Rolü. *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, **2006**, sayı 13-4:43-48.
13. **Balci V. ve ark.** Ankara'daki üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılımlarının araştırılması. *Milli Eğitim Dergisi*, **158**, **2003**, s.161-173.
14. **Baltaş A. ve Baltaş Z.** *Başarılı ve Sağlıklı Olmak için Stres ve Başarma Yolları*. 5. Baskı, Remzi Kitapevi, İstanbul. **1987**.
15. **Basım N. ve Metin A.** *Spor Yönetimi*. Detay Yayıncılık, Ankara. **2009**.
16. **Bek N.** *Fiziksel Aktivite ve Sağlığımız*. Klasmat Matbaacılık, Şubat, Ankara. **2008**.
17. **Belch H, Gebel M, Mass G.** Relationship Between Student Recreation Complex Use, Academic Performance, and Persistence of First Time Freshman. *NIRSA Journal*, , **2001**, sayı 39:14-22.
18. **Brettschneider WO.** Youth Culture and Youth Sports a Challenge for Sports Studies, *International Journal of Physical Education*, **1989**, s.26,22.
19. **Brightbill CK.** *The challenge of leisure*. Prentice-Hall. **1963**.
20. **Brotherton B.** *Konaklama Turizm ve Eğlence Tanımları, Görüş Açılımları, Problemler ve Çıkan Sonuçlar*. Turizmde Seçme Makaleler, Tugev Yayını, İstanbul. **1991**, sayı 11.
21. **Bucher AC.** *Foundations of Physical Education*. the C. U. Mosby Company, Saint Louis, **1972**.
22. **Bucher CA.** *Recreation For Today's Society*. Prentice-hall, New Jersey, **1974**, s. 4-5-6.
23. **Büküşoğlu N. Bayturan AF.** Serbest zaman etkinliklerinin gençlerin psikososyal durumlarına ilişkin algısı üzerindeki rolü. *Ege Tıp Dergisi*, **2005**, sayı 44-3:173-177.
24. **Canan İ.** *Vakti En İyi Değerlendirme İslam'da Zaman Tanzimi*. Cihan Yayınları, İstanbul. **1997**.
25. **Candaş D.** Biyolojik Saatiniz Kaç? *Bilim ve Teknik Dergisi*, **2002**, sayı 418:50-53.
26. **Carlton TA. ve ark.** Shared use agreements and leisure time physical activity in North Carolina public schools. *Preventive Medicine*, Doi: <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2016.08.037>, **2017**, s. 95.
27. **Chase, MA. Dummer, GM.** The Role of Sports as a Social Status determinant for Children. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, **1992**, sayı 63-4:418-424.
28. **Çetin M.** Ortaöğretim öğrencilerinin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumlarının karşılaştırılması (Kırşehir il örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara. **2007**.
29. **Demiray U.** *Açık öğretim fakültesi öğrencilerinin boş zamanları değerlendirme eğilimleri*. Rekreasyon (Boş Zamanları Değerlendirme), Anadolu Üniversitesi Yayınları, **1987**.

30. **Driver B. Land, Toucher SR.** *Elements Of Outdoor Recreation Planning*. University of Michigan Press Ann, Arbor, 1974.
31. **Dumazedier J. Towards A.** *Society Of Leisure, The Free Pres.* New York. 1967, s. 63-113.
32. **Eren E.** *Yönetim ve Organizasyon*. İstanbul Üniversitesi Yayını, İstanbul, 1991.
33. **Ergin G.** *Çalışma ve Çalışma Dışı Zamanın Planlanması Seminer Sonuçlarının Raporu*. ODTÜ, Ankara, 1973.
34. **Erkal M.** *Sosyolojik Açından Spor*. Filiz Kitabevi, İstanbul, 1981.
35. **Ersoy G.** *Egzersiz ve Spor yapanlar için Beslenme*. Nobel Yayın Dağıtım, 3. Baskı, Ankara, 2004.
36. **Esen SA.** İlköğretim okullarında okuyan ve voleybol sporcusu olmayı seçen öğrencilerin bu seçimlerindeki nedenler ve okul, aile, toplum faktörlerinin etkisi. T.C. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Spor Eğitimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2010.
37. **Farrell P. Lundergen HM.** *The Process of Recreation Programming Theory and technique*. Third Edition, Venture Pub, 1999.
38. **Finney C.** Recreation its Effect on productivity, *Recreation Monagement*, December/January, 1979.
39. **Fişek K.** *Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünyada ve Türkiye 'de Spor Yönetimi*. Bağırğan Yayımevi, Ankara, 1998.
40. **Foulque P.** *Boş Zaman, Pedagoji Sözlüğü*, (Çev. C. Karakaya), Sosyal Yayınlar, 1994.
41. **Grainger-Jones B.** *Managing leisure*. Routledge, 2007.
42. **Güngörmüş HA.** Bireyleri Rekreasyonel Egzersize Güdöleyen Faktörler. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara, 2007.
43. **Güven O.** *Türklerde Spor Kültürü*. Atatürk Spor Merkezi Yayını, Dizi 16, Ankara, 1992.
44. **Güvenç B.** *İnsan ve Kültür*. Remzi Kitabevi, İstanbul, 1972, s. 132.
45. **Hacıoğlu N. Gökdeniz A.** *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*. Balıkesir, 1998, s. 23.
46. **Hacıoğlu N. Gökdeniz A. Dinç Y.** *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi, Örnek Animasyon Uygulamaları*. Detay Yayıncılık, 3. Baskı, Ankara, 2015.
47. **Hacıoğlu ve ark.** *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi*. Detay Yayıncılık, Ankara, 2015, s. 28.
48. **Hazar A.** *Rekreasyon ve animasyon, rekreasyon ve animasyon teorisi, animasyon hizmetlerinin yönetimi, geleneksel kültür canlandırması, uygulamalı animasyon etkinlikleri*. Detay Yayıncılık, 2003.
49. **Hazar A.** *Beden Eğitimi ve Sporda Oyunla Eğitim*. Tutubay Yayınları, Ankara, 1996.
50. **Hazar A.** *Turizm İşletmelerinde Animasyon*. Detay Yayıncılık, Ankara, 1999.
51. **Hicks HG.** *Örgütlerin Yönetimi, Sistemler ve Beşeri Kaynaklar Açısından*. 3. Baskı, (Çev. O. Tekok, B. Aytek, ve S. Şen), Turhan Yayınevi, Ankara, 1979.
52. **Hicter M.** *Boş Zamanları Değerlendirme Politikası*. BZD Semineri, HSEK Yayını, İstanbul, 1966.
53. **Horner S. Swarbrooke J.** *Leisure marketing*. Routledge, 2005.
54. **Hughes GL.** *Turizmin Kaynaklarından Biri Olarak Kültür, Teorik Bir Değerlendirme*. Turizmde Seçme Makaleler, 5, Tugev Yayını, İstanbul, 1990.
55. **İnal AN.** *Beden Eğitimi ve Spor Bilimine Giriş*. Desen Ofset Matbaacılık, Konya, 2000.
56. **İşler H.** *Beden Eğitimi Ve Spor Bilgileri*. Ol Kitap, İstanbul, 2012.
57. **Kapani MJ.** *İnsan Haklarının Ulusal Boyutları*. Bilgi Yayınları, Ankara, 1991.
58. **Karaküçük S.** *Boş Zamanları Değerlendirme*. Seren Matbaacılık, Ankara, 1995, s. 28.
59. **Karaküçük S.** *Rekreasyon, Boş Zamanları Değerlendirme, Kavram Kapsam ve Bir Araştırma*. Seren Ofset, Ankara, 1997.
60. **Karaküçük S.** *Rekreasyon, Boş Zamanları Değerlendirme, Kavram Kapsam ve Bir Araştırma*. Bağırğan Yayımevi, Ankara, 1999.
61. **Karaküçük, S.** *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. Gazi Kitabevi, 6.Baskı, Ankara, 2008, s. 123-362.
62. **Keating, XD. Guan, J. Ğinero JC. Bridges, DM.** A Meta-Analysis of College Students' Physical Activity Behaviors, *Journal of American College Health*, 2005, sayı 54: 116-125.
63. **Kılbaş Ş.** *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. Anaca Yayınları, Adana, 2001.
64. **Knepp D.** *Recreation center participation and its relationship to academic success*. Indiana University, Pennsylvania, 2011.
65. **Koç S.** *Beden Eğitimi ve Sporda Beceri Gelişimi*. Morpa Kültür yayınları. 2005.
66. **Köknel Ö.** *Gençlik Çağında kız-erkek Arkadaşlığı*. Gençlik Yılı Konferansı, İstanbul, 1985, s. 22.
67. **Köknel Ö.** *Türk Toplumunda Bugünün Gençliği*. Bozak Matbaası, İstanbul, 1970.
68. **Kreus RG.** *Recreation Program Planning Today*. Scott, Fonesman and Company, London, 1985.
69. **Lafarge P.** *Tembellik Hakkı*. 5. Baskı, (Çev. V. Günyol), Telos Yayınları, İstanbul, 1993.
70. **Mackenzie, Alec E.** *Zaman Tuzağı*. Çev: Güner Y. , Modern Yönetim Dizisi İlgı Yayınları, İstanbul, 1989.

71. **Maingi D. Mulwa D. Maithya R. Migosi J.** Influence of School Physical Facilities on Students' Discipline in Public Secondary Schools in Makeni County, Kenya. *American Journal of Education and Learning*, 2017, sayı 2-1:34-42.
72. **Mannel RC, Kleiber DA.** A Social Psychology of Leisure. State College, PA: Venture Publishing, 1997.
73. **Martens, R.** *Joy and Sadness In Children's Sports*. Human Kinetics Publishers, Champaign, Illinois. 1998, s. 84- 90.
74. **McLean D. Hurd A.** *Kraus' recreation and leisure in modern society*. Jones & Bartlett Publishers, 2011.
75. **Mengütay S.** *Çocuklarda Hareket Gelişimi ve Spor*. Morpa Kültür yayınları, 2005, s. 139.
76. **Müftügil S.** *Dinlenme ve Turizm İlişkisi*. Derleyen, Ş. Yarcın, Seyahat Yönetimi, Boğaziçi Üniversitesi Yayını, İstanbul, 1993.
77. **Nam, J. Ansong, D.** The effects of a dedicated education savings account on children's college graduation. *Economics of Education Review*, Doi: <https://doi.org/10.1016/j.econedurev.2015.07.004>, 2015, sayı 46: 198-207.
78. **Nash, JB.** *Philosophy of recreation and leisure*. WC Brown Co., 1960.
79. **Özbaydar S.** *İnsan Davranışının Sınırları ve Spor Psikolojisi*. Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1983.
80. **Özdamar K.** *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi*. Nisan Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2015.
81. **Özer K.** *Fiziksel Uygunluk*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2001.
82. **Öztürk F.** *Toplumsal boyutlarıyla spor*. Bağırğan Yayınevi. 1998.
83. **Parker SR.** *İş ve boş zamanın geleceği*. 1971.
84. **Pieper J.** *Boş zaman: Kültürün temeli*. Ignatius Press, 2009.
85. **Reisman D.** *The Lonely Crowd*. Yale University Press, London, 1977.
86. **Rossmann RJ.** *Participant Satisfaction with Employee Recreation*. JOPERD, October, 1983.
87. **Sabuncuoğlu Z. Tüz M.** *Örgütsel Psikoloji*. 4. Baskı, Bursa Furkan Ofset, 2003.
88. **Sağcan M.** *Rekreasyon ve Turizm*. İzmir, 1986.
89. **Savaş İ.** *Spor Genel Kültürü*, İnkılap Yayınları, İstanbul, 1997, s. 304
90. **Saygın Ö.** 10-12 Yaş Çocukların Fiziksel Aktivite Düzeyleri ve Fiziksel Uygunluklarının İncelenmesi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi, İstanbul, 2003.
91. **Sayın O.** Toplumun İşleyişini ve Değişimini Belirleyen Toplumsal Eylemin Özünü. *Sosyoloji Dergisi*; 1987, sayı 1:11.
92. **Schneider B.** Parents, Their Children, and Schools: An Introduction. Ed: Schneider, B. Coleman, JS. Parents, Their Children, and Schools. Routledge, New York. 2018.
93. **Seabra, AF. Ve ark.** Sports Participation among Portuguese Youth 10 to 18 Years. *Journal of Physical Activity and Health*, . 2007, sayı 4: 370-380.
94. **Seçkin H.** Ortaöğretim Kurumlarında Eğitimsel Kol Çalışmalarının Boş Zaman Değerlendirmesine Katkıları (İzmir Örneği). 9 Eylül Üniversitesi, Doktora, İzmir, 1996.
95. **Sevin H. Özil L.** Meslek Liselerinde Öğrencilerin Rekreasyonel Etkinliklere Katılım Düzeyleri ile Akademik Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma; TOKAT İli Örneği, *Journal of Recreation and Tourism Research*, Journal home page: www.jrtr.org ISSN:2148-5321, 2016, s. 65-74.
96. **Smith H. and Hyrum W.** *Hayatı ve Zamanı Yönetmenin 10 Doğal Yasası, Üretkenliği ve İç Huzuru Arttırmak İçin Kanıtlanmış Stratejiler*. (Çev:Adalet Çelbiş), Sistem Yayıncılık, İstanbul, 1998.
97. **Smith J.** *Zaman Yönetimi*. (Çev: Ali Çimen), Timaş Yayınları, İstanbul, 1998.
98. **Soyer F.** Üniversite Öğrencilerinin Boş Zaman Alışkanlıkları ve Sportif Eğilimlerinin Mesleki Yönelişlere Göre Karşılaştırılması, Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri, 1997.
99. **Stoke HW. Lowbeer H. Capelle J.** *Okul Programları Reformu ve Eğitimin Geliştirilmesi*. OECD Raporu, MEB Yayın, Ankara, 1967.
100. **Sunay H. Saracaloğlu AS.** Türk sporcusunun spordan beklentileri ile spora yönelen unsurlar. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2003, sayı 1-1:43-48.
101. **Şahin H.** Sporun Performans Sporunu Bıraktıktan Sonraki Yaşamlarda Boş Zaman Değerlendirme İlgilerinin Araştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana, 1997.
102. **Şahin M.** *İş İdaresine Giriş*. 3. Baskı, A.Ö.F. Yayını, Eskişehir, 1991.
103. **Şipal C.** *Spor Haberleri Bülteni*. BTSGM Yayını, Ankara, 1987.
104. **Tatar G.** Çalışan ve Çalışmayan Kadınların Spor Yapma Durumları. Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin, 2001.
105. **Tezcan M.** *Boş Zamanlar Sosyolojisi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara, 1993.
106. **Tezcan M.** *Gençlik Sosyolojisi Yazıları*. Gündoğan Yayınları, Ankara, 1991, s. 25.

107. **Tezcan M.** *Boş Zamanlar Sosyolojisi*. Doğan Matbaası, Ankara, 1982.
108. **Torkildsen G.** *Leisure and recreation management*. E&FN Spon, 1992.
109. **Toskay T.** *Turizm, Turizm olayına Genel Yaklaşım*. Der. Yayınları, İstanbul, 1983.
110. **Ünver Ö. Ve ark.** *12-24 Yaş Gençlerinin Sosyo-Ekonomik Sorunları*. Editör.Nirun N, Gazi Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu Matbaası, Ankara,1986, s. 237.
111. **Üstün ÜD.** *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerini Rekreatif Faaliyetlere Katılmaya Motive Eden Faktörlerin Araştırılması*. Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, 2013.
112. **Vandell LD. Larson RW. Mahoney JS. Watts TW.** Children' s organized activities, Handbook of Child Psychology and Development Science, Wiley Online Library, 2015.
113. **Wilson J.** *Sociology of Leisure*. Annual Review of Sociology, 1980, sayı 6:28.
114. **Yan Y.** 10-13 Yaş Çocuklarda Sosyo-ekonomik yapının fiziksel aktivite ve fiziksel uygunluk düzeyine etkisi. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2007.
115. **Yenilmez K. Özbey N.** Özel okul ve devlet okulu öğrencilerinin matematik kaygı düzeyleri üzerine bir araştırma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2006, sayı 19:2.
116. **Yetim AA.** *Sosyoloji ve Spor*. Topkar Matbaacılık, Ankara, 2000.
117. **Yetiş Ü.** Ortaöğretim öğrencilerinin boş zaman değerlendirme eğilimleri (Ankara örneği). Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2008.
118. **Yücel SA. ve ark.** Spor Yapan Çocukların Spor Tercihleri ve Bunu Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi. *SSTB Uluslar arası hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Dergisi*, Ocak / Şubat / Mart Sayı: 14 Cilt: 5 Kış Dönemi, 2015.
119. **Zorba E. Saygın Ö.** *Fiziksel Aktivite ve Fiziksel Uygunluk*. İnceler Ofset Mat. San. Tic. Ltd. Şti. İstanbul, 2009, s. 1.

EKLER

EK 1: Anket Formu

Değerli Öğrenci Arkadaş;

Elinizdeki bu anket, siz gençlerin, boş zamanlarını değerlendirme tercihlerini ve beklentilerini araştırmak amacı ile hazırlanmıştır.

Bu çalışmanın güvenilir olması, sizlerin anketteki soruları samimiyetle cevaplamanıza bağlıdır. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Not: Size en uygun olan ve yalnızca bir seçeneği (X) şeklinde işaretleyiniz.

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz?

Kız Erkek

2. Yaşınız?

3. Okulunuzun Adı?.....

4. Sınıfınız?

5. Ailenizin eğitim düzeyini işaretleyiniz.

	Okuma-Yazması Yok	İlköğretim	Ortaöğretim	Üniversite	Lisansüstü
Anne	☐	☐	☐	☐	☐
Baba	☐	☐	☐	☐	☐

6. Masraflarınızı hangi kaynaktan karşılıyorsunuz?

- Tüm masraflarımı ailem karşılıyor
 Kredi / Burs alıyorum
 Özel yardım alıyorum
 Boş zamanlarımda çalışarak para kazanıyorum

7. İkamet ettiğiniz yeri işaretleyiniz.

- Ailemle birlikte kalıyorum
 Arkadaşlarımla birlikte evde kalıyorum
 Yurtta kalıyorum
 Akrabalarımla birlikte kalıyorum
 Tek başıma evde kalıyorum

ALAN BİLGİSİ

8. Boş zamanlarınızda daha çok hangi etkinliklere katılıyorsunuz?

- Spor faaliyetleri
 Sosyal faaliyetler
 Kültürel faaliyetler
 Özel hobi faaliyetleri
 Eğlence ve oyun salonları
 Beceri ve meslek kazandırıcı kurslar

EK 1: Anket Formu (devam)

9. Boş zaman faaliyetleri için günde ortalama kaç saat ayırabiliyorsunuz?

- 0-1,5 saat 1,5-3 saat 3-4,5 saat 4,5-6 saat 6-8 saat

10. Okulunuzda boş zamanları değerlendirme (rekreasyon) amaçlı bir merkez var mı?

- Evet Hayır

11. Okulunuzdaki boş zamanları değerlendirme (rekreasyon) alanlarını yeterli buluyor musunuz?

- Evet Hayır Kısmen

12. Okulunuzda boş zaman faaliyetlerine yönelik organizasyonları yeterli buluyor musunuz?

- Evet Hayır Kısmen

13. Okulunuzda boş zamanları değerlendirme (rekreasyon) faaliyetlerinden daha çok hangilerinin düzenlenmesini istersiniz?

- Spor faaliyetleri
 Sosyal faaliyetler
 Kültürel faaliyetler
 Sanatsal faaliyetler
 Turistik ve eğlence amaçlı faaliyetler
 Meslek kazandırıcı faaliyetler

14. Boş zamanları değerlendirme (rekreasyon) faaliyetlerine katılma amaçlarınızı belirtiniz.

- Dinlendirici olması
 Sosyal çevre kazandırması
 Eğlendirici ve heyecan verici olması
 Sosyal ilişkileri geliştirmesi
 Yaratıcı gücü geliştirmesi
 Eğitici olması
 Günlük stresten uzaklaştırması
 Sağlığı koruması

15. İstedığınız halde çeşitli sebeplerden dolayı katılamadığınız faaliyetler nelerdir?

- Spor faaliyetleri
 Sosyal faaliyetler
 Kültürel faaliyetler
 Sanatsal faaliyetler
 Turistik ve eğlence amaçlı faaliyetler
 Meslek kazandırıcı faaliyetler

16. İsteddiğiniz faaliyetlere katılamama nedenlerinizi belirtiniz.

- Maddi imkânların yeterli olmaması
 Yeterli sosyal çevrenin olmayışı
 Aile baskısı
 Toplumsal baskı
 Sağlık ile ilgili sebepler
 Faaliyet alanlarının yeterli olmayışı
 Teşvik edici unsurların yeterli olmayışı

EK 1: Anket Formu (devam)

17. Sporla hangi düzeyde ilgileniyorsunuz?

- İzleyici olarak
 Boş zamanlarımda
 Lisanslı sporcuyum
 İlgilenmiyorum

18. Düzenli olarak spor yapıyor musunuz?

- Evet Hayır

19. Cevabınız Evet ise hangi spor dalı ile daha yakından ilgilendiniz?

- Futbol Voleybol Basketbol Tenis Kayak Yüzme
 Hentbol Masa Tenisi Doğa Sporları İlgilenmiyorum Diğer...

20. Ailenizde düzenli olarak spor yapan var mı?

- Evet Hayır

21. Sporla ilgilenmenizin amacı nedir?

- Sağlığımı korumak amacıyla
 Boş zamanlarımı değerlendirmek amacıyla
 Stresten uzaklaşmak amacıyla
 Sosyal çevre kazanmak amacıyla
 Meslek edinmek amacıyla

22. Okulunuzda yeterli düzeyde spor yapma imkânı bulabiliyor musunuz?

- Evet Hayır Kısmen

23. Okulunuzda spor tesislerini yeterli buluyor musunuz?

- Evet Hayır Kısmen

24. Okulunuzda hangi tür spor organizasyonlarının düzenlenmesini istersiniz?

- Sınıflar ve/veya okullar arası turnuvalar
 Doğa sporlarına yönelik kamplar
 Eğlence amaçlı spor yarışmaları
 Sağlık için spor programları
 Halk oyunları grup çalışmaları
 Diğer...

25. Okulunuzda daha çok hangi spor tesislerinden faydalanıyorsunuz?

- Spor salonu
 Yüzme havuzu
 Tenis kortları
 Futbol sahası
 Koşu parkuru
 Açık spor alanları
 Diğer...

Teşekkürler

EK 2: Etik Kurul Raporu

Evrak Tarih ve Sayısı: 03/10/2016-E.54554

T.C.
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Etik Kurulu

ÇOK İVEDİ

Sayı :42598783-050.04.04/
Konu :Etik Kurulu Kararı

SAYIN YRD.DOÇ.DR. BURHAN ÇUMRALIĞIL
YRD. DOÇ. DR.

İlgi :a) 27/09/2016 tarihli, bila sayılı ve Özel Okullar ile Devlet Okullarında Öğrenim Gören 9-12 Yaş Grubu İlköğretim Öğrencilerinin, Rekreasyon Faaliyetlerinden Beklentileri ve Katılımlarının Değerlendirilmesi konulu yazı
b) 28/09/2016 tarihli, bila sayılı ve Sedanter Bayanlarda Zumbanın Vücut Algısı ile Beden Benlik Algısı Arasındaki İlişkiye Etikisi konulu yazı
c) 27/09/2016 tarihli, bila sayılı ve Tekerlekli Sandalye Basketbol Oynayan Bedensel Engellilerin Sosyalleşmesinde Sporun Rolü ve Önemi Anketi konulu yazı

Üniversitemiz Etik Kurulunun 29.09.2016 tarih ve 14/02-03-06 sayılı kararları danışmanı olduğunuz öğrencilere iletilmek üzere ekte gönderilmiştir. Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Prof.Dr. Seval YAVUZ
Etik Kurulu Başkanı

Mevcut Elektronik İmzalar

SEVAL YAVUZ (Etik Kurulu - Etik Kurulu Başkanı) 03/10/2016 16:20

T: F:
E-Posta : Web:
İletişim: Mustafa Dökçer (Dahili: 3262213317)

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK 2: Etik Kurul Raporu (devam)

Üzerinde doküman numarası bulunmayan dokümanlar kontrolsüz dokümandır.

KURUL KARARLARI

ÜNİVERSİTE ETİK KURULU KARARLARI

TOPLANTI TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR NO	SAYFA NO
29.09.2016	14	02	1

Üniversitemiz Etik Kurulu 29.09.2016 tarihinde Prof. Dr. Seval YAVUZ başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.
KARAR-2: Yrd. Doç. Dr. Burhan ÇUMRALIĞIL koordinatörlüğünde Öğr. Gör. Mehmet Fatih ŞAŞMAZ tarafından gerçekleştirilecek "Özel Okullar ile Devlet Okullarında Öğrenim Gören 9-12 Yaş Gurubu İlköğretim Öğrencilerinin, Rekreasyon Faaliyetlerinden Beklentileri ve Katılımlarının Değerlendirilmesi" başlıklı tezi için hazırlanan anket değerlendirilerek; MKÜ Etik Kurul Yönergesine göre uygulanmasının uygun olduğuna, durumun birimler ile başvuru sahibine iletilmek üzere danışman öğretim üyesine bildirilmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

İMZA Prof. Dr. Seval YAVUZ Başkan		
İMZA Prof. Dr. Nafiz ÇELİKTAS ÜYE	İMZA Prof. Dr. Necmi İŞLER ÜYE	İMZA Prof. Dr. Songül KAKILLI ACARAVCI ÜYE
İMZA Prof. Dr. Ayda TELLİOĞLU ÜYE	İMZA Doç. Dr. Akın YAKAN ÜYE	İZİNLI Doç. Dr. Alper ASLAN ÜYE

Doküman No:902-01-FR 006

İlk Yayın: 11.12.2015

Rev. Tarihi:

Rev. No: 00

Sayfa 1 / 1

ÖZGEÇMİŞ

Hatay'ın Antakya ilçesinde 1969'da doğdu. İlk, Orta ve lise öğrenimini, 1975-1980 yılları arasında Antakya İstiklal İlkokulu, 1980-1983 yılları arasında Antakya'nın Fevzi Çakmak Ortaokulu ve 1983-1986 yılları arasında da Antakya Merkez Lisesini tamamlayarak mezun oldu. 1987-1992 yılları arasında Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda üniversite eğitimini tamamladı. 1992-1999 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığına bağlı çeşitli il ve ilçelerde ki okullarda Beden Eğitimi Öğretmenliği yaptı ve aynı dönem içerisinde askerlik yükümlülüğünü yerine getirdi. 1999 yılında Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu kadro sınavına girerek başarılı oldu ve 2000 yılı itibarı ile önce Okutman daha sonra Öğretim Görevlisi olarak görev yapmaya başladı. Halen Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda görevine devam etmektedir. Almış olduğu sertifika ve belgeler; 3. Kademe Yüzme Antrenörlüğü, 3. Kademe Artistik Cimnastik Antrenörlüğü, 1. Kademe Su topu Antrenörlüğü, Ulusal Kule ve Trampelen Atlama Hakemliği, 2 yıldız Yetişkin Balık Adam Brövesi. 2015 yılından itibaren bugüne kadar, Türkiye Görme Engelliler Federasyonu Yüzme Teknik Kurulunda, Başkanlık, Üyelik ve Görme Engelliler Yüzme Milli Takım Antrenörlüğü yapmaktadır. Evli ve iki çocuk sahibidir.